

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

§.XIII. Animadversio Practica VII. Circa perfectionem in genere & in specie
vi & ratione Instituti Societatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54750)

§. XIII.

ANIMADVERSIO PRACTICA VII.

Circa perfectionem in genere & in specie vi & ratione Instituti Societatis.

Sicut perfectio paulatim acquiritur per opera quotidiana (ut in præfatione hujus primæ partis adnotavi) secundum tempus, modum, ordinem, exactitudinemque in regulis præscriptam peracta; quia sic semper facis, quod Deus vult, passionésque edomas, & in continuo virtutis alicujus es exercitio. Sic haud dubiè S. P. Noster interrogatus de breviori ad sanctitatem viâ aptissimè respondit, curtissimam esse, si per adversa magis magisque affectus erga creaturas purificetur, & animus per orationem vocalem & mentalem indies magis jungatur DEO. Ascetæ varii docent nos, quodnam opus, quæ intentio alterâ sit perfectior; equidem agendæ illis sunt gratiæ pro salutari instructione. Sed laudem non merentur illi, qui speculativè multa investigant, semper volunt discere, & nunquam ad scientiam veritatis practicè deveniunt vitio utique suo, similes illis, de quibus DEUS per Isaiam cap. 58. dicit: *Me de die in diem querunt, & scire vias meas volunt - Rogant me iustitia, appropinquare DEO volunt - Dissolve colligationes impietatis (hoc, illud omitte, age, in hoc, illo reapse te vince) tunc erumpet quasi*

mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur,
 & anteibit faciem iustitia tua, & gloria Domini
 colliget te ob profectum, scilicet in via purgativa,
 illuminativa & unitiva. In quem unice colli-
 mat aureus S. P. N. exercitiorum libellus. Ego
 hunc §. [cùm materiam contineat à nostris
 omnibus ex fundo sciendam] in tres partes di-
 vidam; & in primâ à num. 1. usque ad 10. cui-
 libet considerandum & examinandum offeram,
 qualem se in hoc, illo puncto reipsâ inveniat,
 & additis stimulis ad perfectionem vocationis
 conformem adjiciam signa duo hujus, ipsius
 perfectionis. In 2da parte recensebo tres dotes
 hominis ad munus Apostolicum ac proximum
 juvandum vocati; & quia hoc propriè concer-
 nit Institutum Societatis, pro meliori & hujus
 & perfectionis ei convenientis notitiâ. In 3ta
 parte, additis sub finem quinque reflexionibus
 quatuordecim puncta explicabo. De quibus in
 Societate ratio conscientiae Superioribus datur,
 quæ à S. P. N. præscripta vel maximè
 tendunt ad perfectionem nobis
 convenientem.

PARS PRIMA

*De perfectione practica, stimulis ad eam,
ejusque signis duobus.*

SI practicè vis scire, in quo statu economico sit domus aliqua, examinas quoad redditus & expensas annuas statum ejus actualem & habitualem. Si exactas vis inire rationes, in quo perfectionis statu vel gradu sis, examina non obiter, sed usque ad fundum, quomodo & actualiter & habitualiter constitutus sis in sequentibus.

Primò, Spiritualia quod attinet, quæ basis sunt & fundamentum omnis perfectionis, vide sis, an illa & his adjuncta opera pœnosa sæpè omittas, & ob eorum neglectum non sentias remorsum, aut sacrum aliquem horrorem. Si hie deficis, utcunque forte subtiliter de perfectione nôris disputare, adhuc longè ab ea abes, imò in periculoso versaris statu tepiditatis, ita quidem, ut evomi possis ex ore DEI: vide item, an exactè observes ea, quæ ad disciplinam spectant domesticam, v. g. an ipso colloquii æstu ad datum signum observes silentium. Dum refocillationem habuisti, non obstante effervescentiâ aliquâ sanguinis in agendo, loquendo moderatus sis, consucto tempore cubitum eas, &c.

2dò, Considera, an, dum spiritualia satis accuratè observas, imò & devotiones varias

superaddis, nec disciplinæ domesticæ interturbatores, non sis singularis quoad communia cum cæteris opera, non abundes in sensu tuo, supra alios velis sapere, & tibi, quod tu agis, placeat; non quòd alii, imò tibi in teipso complaceas; ab aliis tua laudari, approbari appetas, vituperari ægrè feras, multùmque exercitè & reapse vanâ aliquâ gloriolâ, aut aliis complacendi studio, stimuleris. Si hoc, non tantùm non es in genuino ad montem perfectionis tramite, sed & merita apud DEUM plurima corrumpes aut perdes; nam singularitas, & *inani gloria*, teste Basil, *dulcis est spiritualium operum exspoliatrix, jucundus animarum hostis.*

3^{tiò}, Si quoad hoc te vicisti, aut ab ejusmodi labe immunis es, inspice teipsum, an, vocationi tuæ Apostolicæ conformiter, libenter labores, studeas, an ad arduum aliquod in te suscipiendum multùm rogari debeas à Superiore, vel ad supplendum pro altero in hoc, illo munere movearis potiùs fomento inde proventuro, quàm genuino Viri Apostolici motivo, an in defectu temporalis commodi declines aciem sub prætextu valetudinis, aut aliarum occupationum. Si sic declines aciem, non habes spiritum S.P.N. qui est ex pura intentione supernaturali fortia multa facere, & dura multa pati, adcoque non es in via perfectionis Apostolicæ. Sed de hoc plura infra.

4to, Ut adhuc clariùs me explicem, si re ipsâ studes, laboras multùm; sed tamen ad instar molendinæ es, quæ non molit, nisi largo & crebro

crebro perfusa liquore (sicut aliæ non molunt, nisi vento inflato vanæ gloriæ) prætereà, si dum refocillationem habes, eâ abuteris, & dum non habes, inquietus es, aut inter fratres murmurantes, eò quòd semper humectari velis, & ad tam indigna à vitioso, quod pejus est, contracto habitu impelleris; nondùm sanè post tot in Religione transactos annos, & media ad perfectionem statui tuo congruentem à benefica DEI manu largiter suppeditata in gradu aliquo veræ perfectionis es, utcunque multa ad animarum salutem, DEI gloriam, & Ordinis tui honorem te & egisse, & etiamnum agere arbitreris. Teste Plutarcho, Ægyptii ex prima nobilitate mortuum condientes exemptum seorsim ventriculum in arcula seponebant. Dein, cum Pollinctor cadaver ad Solem convertisset, defuncti nomine Solem, Cœlitesque omnes hoc modo contestabatur: *Sol rerum Domine, vósque Cœlites me vobis contubernalem reddite! equidem piè vos colui semper, parentes honoravi, neminem occidi, aut deposito fraudavi, nec aliud quidquam infandum patravi. Quòd, si quid edendo & bibendo à me patratum est, id non meâ, sed hujus causâ commissum.* Simul cum dicto arcam, in qua ventriculus conditus erat, in profluentem projiciens, corpus reliquum, ut purum, & labis immune condiebat. Ità NB, nobiliores Ægyptii tumulabantur. Qui talentis, scientiis, rebus gestis velut Nobiliores eminent, videant, ne ratione ventriculi apud DEUM & homines ponant maculam in gloria; quia non

juvat culpam in ventriculum conjicere, aut eum in profluentem projicere; per hoc pura, & à labe contracta immunis non erit anima. Si hoc in genere abdomini tuo nimium inservivisti, terribiliter, saltem in purgatorio, torqueberis, eò quòd debitam hac in re statui tuo perfectionem non sis consecutus.

5to, Si temperans quidem es, abstemius, officio quoque tibi demandato impigrè fungeris, ostendis tamen per reiteratos actus, quòd non reverentem ac morigerum te satis præbeas Superioribus, nisi hi desiderio ac voluntati tuæ se accommodent. Si te & coràm, & in litteris servum, filium obedientissimum nomines, interim re ipsâ defectum, cujus admoneris, non emendes, nec reprehensionem æquo animo feras. Ostendis hoc ipso te reprehensione dignum, & adhuc valde imperfectum; sicut & si invidiâ ureris, quòd alii plùs te amari aut æstimari videantur.

6to, Si qua Officialis, aut Sub-Officialis aliorum (prout rivuli subin majorem solent excitare strepitum, quàm fluvii) dum oleo poteris curare vulnera tibi commissorum, acetum ex præcipiti quodam impetu affundas. Si in officio honorifico, dignitatula tua te non videaris satis posse capere, dilates fimbrias, & sis ex illis montibus, de quibus Propheta: *Tange montes, & fumigabunt*, adeoque genium quendam dominativum, præservidum, aut elatiores spiritus, quibus aliorum præfers contemptum, nondum satis fregeris. Jam satis quoque ex
acti-

actibus tuis, & inde generato habitu demonstras, quòd perfectionem nondum possidere inceperis, quam S. P. N. in filiis suis requisivit, & consistit in generosa suū ipsius victoria. Stupenda sanè res! quòd vir cætera annis & meritis gravis, temperans, in ascesi ac virtutis via versatus, tot sacris quotidianis exercitiis excultus, ex latente intus superbia, aut bile necdum domita, ad unicum verbum, exiguum occurrens rædium, tam subitò obliviscatur suū, & quā multò difficiliora superavit, ad ejusmodi lapillos non semel, sed tam crebrò offendere notetur ab aliis; ità quidem, ut hi quoque alios moneant, eum, de cætero bonum, esse ex illis herbis, de quibus vulgò dicitur, *noli me tangere*. Ad quid, obsecro, tua exactitudo in rebus spiritualibus, si, dum alii, minus harum curiosi, & amariore verbo impetiti lentè se præparant ad equum furoris insternendum, & conscendendum, tu jam modò subitò ocreatus in eodem, in plenissima forma confideas, & cæsum punctimque ferias.

7^{imo}, Si mansuetus quidem es, moriger, tractabilis, aliisque ornatus virtutibus; alia tamen quædam passio adhuc dominatur tibi, v. g. inordinatus amor erga carnem & sanguinem, patriam, concives, aut erga alium, cui ob apparentem tibi sinceritatem, ingenuitatem, feliciorē indolem, & nescio, quas sympathicas qualitates sensuali nimium affectu agglutinatus es, qui te in spiritualibus distrahat, per diem inquietet, partialem faciat, ut non rectum ju-

dicium feras inter amatum à te, & ab eo diffidentem, & priori, etiam cum exigua fortè aliorum ædificatione, adhæreas, eum foveas, etiam in re non æqua tueare [quâ imbecillitate magni sæpè viri correpti fuère] ô jam certè necdum cor tuum DEO, qui solus id possidere vult, planè reliquisti vacuum, adeoque nec vim debitam hæctenus tibi intulisti ad salebrosam perfectionis montem conscendendum; & quia hæc de occulto amoris ac critirii proprii fascino, quod viros cæteroqui sapientes ac graves sæpè dementat, sermo est. Adhuc unum, quod veræ ac reali perfectioni obstat, detegere debeo.

8vo, Sic nempe à natura solemus esse comparati, ut, ad quod ex ingenita indole propendemus, pro virtute aut virtutis actu habeamus, v. g. qui reapse avarus est, putat esse virtutem parsimonix, qui prodigalis est, prodigalitati colorem appingit liberalitatis, qui justò fervidior ex abundante bile est, vitium interpretatur esse zelum & rigorem justum, qui meticulosus, dormituriens, ac negligens in eo puniendo est, quod castigari meritò deberet, id ex spiritu mansuetudinis, amore pacis provenire autumat. Sic superbiam quis suam pro magnanimitate, pusillanimitatem pro humilitate, leporinas qualitates pro affabilitate, donoque conversandi sibi à DEO dato, inflexibilitatem ac duritiem animi pro fortitudine ac constantia, levitatem ac mutabilitatem pro prudentia, morositatem pro modestia &c. vendit. Interim longè à medio, in quo virtus ac perfectio consistit, aberrat. Hic

opus,

opus, hęc labor est, ut ex hoc te imperfectio-
num ac cęcitatum tuarum labyrintho explices,
si verè, ut vi professionistuę teneris, perfectio-
nem debitam consequi desideres. Hęc gratia
DEI illuminans, dirigens, consilium Confessa-
rii, Superioris, iudicium timoratorum ac pru-
dentum exquirendum, amorique ac critirio
proprio emoriendum est. Et hęc est materia
discussione digna pro omnibus, & maximè iis,
à quibus in cęteros multum boni, si medium
virtutis teneant; si verò ab eo aberrant, mul-
tum mali derivari potest & solet. Quòd si jam
his omnibus consideratis ac discussis pro hoc vel
illo perfectionis genere adipiscendo quasi despe-
ras ob habitum contrarium nimis radicum, vel
passiones affectionesque animi tibi à natura for-
tius impressas. Jam eo ipso fateri debes, quòd
nec in via perfectionis sis, nec eam seriò inire
velis. Ergò hęc præpotentibus tibi opus est sti-
mulis.

9no, Cogita ergo, quàm carò hęc tua obsti-
nata divinis inspirationibus & impulsibus resi-
stendi ratio tibi Religioso ad tam sublime vitę
genus, ad perfectionem etiam apostolicam con-
sectandam vocato & obligato, tot ad eam adi-
piscendam mediis instructo statura sit in vita,
morte, particulari, universali iudicio, & totã
demum æternitate. Hoc ruma sapiùs, dum
examen facis quotidianum, ad confessionem te
pręparas, exercitiis spiritualibus vacas, dum-
que te salutari terrore percussum advertis, secu-
rim ad radicem tandem pone, *miserens anima*

tua, ut placeas DEO. Serius conatus, & cō-
 data resolutio tale est initium, cui vulgaris illa
 applicari potest parœmia: *Dimidium facti, qui
 bene cepit, habet.* In virtutis via solum initium
 arduum est ob conflictum naturam inter & spiri-
 tum, & duarum inter se pugnantium rerum
 amorem scilicet DEI, & creaturæ vel rei illius,
 ad quam passio prædominans te potenter incli-
 nat. Nunquid experientiâ scis? quòd DEUS
 te sæpiùs impulerit ad inordinatum hunc vel il-
 lum affectum deponendum, & ipse solus cor
 tuum plenè possidere voluerit, quòdque idè
 volueris, & non volueris, inquietus in animo
 tuo fueris, & saltem ante mortem omni inordi-
 nato affectu liber esse optaveris? Lucta & in-
 quies, quam hæctenus sensisti rebellis lumini,
 multò gravior est, ac illa erit; si seridè injun-
 ctam tibi à DEO tuâ ipsius victoriam, in hac, illa
 passione supprimenda, velut crucem asperam,
 acceptes, eamque tam fortiter cordi apprimas
 & adstringas, ut aculeos, si quos habet, ipso
 amplexu obrundas, dulcedinè que latentem
 exprimas, quæ sufficiat ad condiendas, quot-
 quot in ardua virtutis semita usque huc exhor-
 tuisti, difficultates. Illæ tibi crux videbantur
 insupportabilis, sed unctionem nondum proba-
 ras, quam jam incipies perlentiscere. Videbe-
 ris tibi multò levior terreno isto abjecto ponde-
 re, eris quietus, hilaris, non timebis in tali
 statu mortem; severus Judex non tantum tibi
 videbitur placatior, sed & uberioribus ab ipso
 gratis solatiis inundaberis, dicēsque sæpè intrā
 re;

te: O quàm mihi modò melius est, quòd inordinatum hunc affectum exuerim, à perfectione, statui meo conformi me hactenus avertentem. Jam in ea, quâ cœpi, via pergam, securim per examen particulare radici applicabo, quæ propullulantes ex veteri affectu furculos abscindat, & quòd ulterius per DEI gratiam progrediar, eò minùs semper difficultatis sentiam. Bene habet, jam es in recta via; nam, teste Bernardo, *indefessum proficiendi studium, & jugis conatus ad perfectionem perfectio reputatur.* Si ex inconsiderantia, imprudentia, fragilitate subin ratione istius affectùs inordinati, qui in te radices fixerat, aut passionis, quæ aliàs prædominari solita fuit, in peccatum leve exposit labaris; hoc materiam tibi quidem humiliationis, diffidentia tuî ipsius subministrabit, non tamen, quia id deploras, & seridò refarcire cupis, impediet; sed potiùs inflammabit ad magis magisque debellandum, quod lapsus istius causa est, & sic amor spiritualis, de quo in meditatione ultima libri exercitiorum agit S. P. Noster, plenius paulatim subintrans, quidquid in corde tuo ex amore naturali, sensuali, vel etiam inordinata aversione erga creaturas restat, expurgabit, tēque perficiet. Si vis signum habere, unde perfectionis statui convenientis gradus colligere aut dimetiri possis. Ecce duo, quorum primum est paulò *sublimius*, alterum omninò *planum & simplex.*

1o modò, Ante meditationem de amore spirituali S. P. N., habet meditationem de gloriosa

Christi Resurrectione, vi cuius & te gloriosè
 resurrecturum speras. Jam *signum est*, quòd
 & cor tuum DEUS, & tu perfectionem possi-
 deas, si, quantum humana fragilitas patitur,
 gloriosè resurgentibus Beatorum corporibus im-
 posterum in via perfectionis assimileris. Sicut
 enim corpus gloriosum præditum est quatuor
 dotibus *claritatis, agilitatis, impassibilitatis, &*
subtilitatis, & sic quasi *spirituale* efficitur. Ità
 amor spiritualis erga DEUM (à cuius in te aug-
 mento ac gradibus, gradus quoque perfectionis
 dimetiendi sunt) magis magisque in te accre-
 scens, & quatuor animæ tuæ facultates plenius
 possidens, *Intellectui tuo dotem claritatis* com-
 municabit, vi cuius tenebras ab amore proprio,
 aut passione in te fortiori affusas facilè dissipare,
 & voluntatem accendere possis ad prælucendum
 cæteris splendido virtutum exemplo. *Dono agi-*
litatis idem amor afficiet *voluntatem*, quâ prom-
 pta redditur ad omnem DEI nutum, ut conti-
 nuò idem velit, & superatâ exiguâ adhuc ho-
 minis inferioris reluctantiâ, voluntati divinæ
 in omnibus obsequatur. *In appetitu*, ut vo-
 cant, *concupiscibili* idem amor genus quoddam
 dabit & augebit *impassibilitatis*, quâ obturatur
 animus adversus omnes voluptates, & objecta
 sensum titillantia, ut nullâ earum vi à recto di-
 scedat. *In irascibili* denique *appetitu* donum
 quoddam implantabit *subtilitatis*, vi cuius, si-
 cut sinè difficultate corpus gloriosum, quælibet
 obstantia etiam durissima, penetrat, ità tu diffi-
 cultates in via perfectionis occurrentes perump-

pas, tēque in agendo ac patiendo voluntati divinæ perfectè accommodes. Alterum planum & simplex perfectionis à te possessæ signum est primò, si, quod de Anna uxore Elcanæ 1. Reg. 1. legitur: *Vultus illius non sunt amplius in diversa mutati*, & vultus seu animus tuus (sive in prosperis, sive in adversis, sive dum laudaris, sive dum vituperaris, sive objecta grata, sive ingrata habeas, sive ad amorem, sive ad iracundiam inciteris, sive sanus sis, sive æger) non amplius in diversa mutetur, hoc est, in omni eventu tibi semper similis ac præsens maneat, nec magnam in passione contra nitente suppressenda [ut exterius non appareat, & interius non cruciet] difficultatem invenias. Hic enim verò lapis Lydius virtutis ac perfectionis est. 2dò, si, quod Pharao Josepho dixit Gen. 41. *Absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Egypti*, tu DEO dicere possis, quòd ità ei in omni actione, cogitatione, conversatione, eventu unitus maneat, ut nec pedem, nec manum, nec linguam, nec aliud quodcumque membrum moveas, aut opus inchoes, quin non simul vel habitualis, vel virtualis, vel actualis & expressa intentio influat, hoc faciendi, quod ipse vult. Hæc duo, nempe sibi semper in omni eventu similem esse, & in omni actione conjunctum manere DEO, sicut sunt certissima perfectionis signa, ità & in iis tota consistit in hac miseriarum valle felicitas, & reverà eò devenies, si indies ea, quæ tibi præscripta sunt, seriò coneris benefacere. Porro

unio-

unionem cum DEO præter allata in hac prima parte mirè promovet frequens per diem mentis in DEUM elevatio. Et quia hæc ipsa multum quoque contribuit ad opera quotidiana perfectiùs obeunda, hinc in secunda parte de hoc utilissimo exercitio agetur.

Interim, quia homo Societatis non tantum ad hanc perfectionem & felicitatem vocatus est, sed ut simul salutem ac perfectionem proximi promoveat, talèmq; se per cooperationem cum gratia divina formet, ut omnis generis officia, directionem ac regimen animorum tam in-quàm extra Societatem concernentia, ritè ad majorem DEI gloriam obire valeat, modò, ut promisi, de perfectione ac dotibus ad Virum Apostolicum requisitis agam.

PARS SECUNDA

De triplici dote ac perfectione viri ad proximum juvandum vocati.

Perfectio ad genuinum Virum Apostolicam requisita exigit, ut D. N. J. C. ad cujus Societatem vocatus es, vitam, mores, & modum agendi exprimas in omni opere, in quo, sive cum Confratribus, sive cum externis agis. Jam sicut de Divina Sapientia Sap. 8. dicitur: quòd *atingat omnia à fine usque ad finem fortiter, & suaviter*, ità in vita, & modo agendi Christi cum hominibus, quorum futurus Salvator in mundum venerat, invenies: quòd, dum cum
homi-

hominibus quâ promissus Messias agere incepit, primò *attigerit*, sive considerârit accuratè omnia quibus fines sibi propositos assequeretur. Secundò *fortiter* adhibuerit media pro finibus istis consequendis excogitata. Tertiò disposuerit corda hominum *suaviter*, fortitudinem suam insigni mansuetudine attemperando. Contraria his tribus qualitatibus vitia nostra in rebus agendis solent esse tria. *Primò* Inconsiderantia in exquirendis mediis maximè congruis & efficacibus. *2dò* Ignavia in iis exequendis. *3tiò* In ipsa executione Impatientia, aut alius præceps animi motus. Jam bene adverte, & ad hos tres defectus, & ad tres iis oppositas Christi doctes.

DOS PRIMA,

Prudenter & providè omnia disponenda.

Primò itaque exspectat D. N. J. C. ætatem annorum triginta, antequam abscondita à constitutione mundi eructare, hominibus verbum DEI, novamque legem prædicare, & cum iis conversari incipiat, eò quòd talis ætas maximè congrua sit ejusmodi muneri. Exspectat deinde, donec Præcursor suus Joannes disposuerit animos illorum, quibuscum acturus erat, & hic ipse eam sibi apud populum auctoritatem conciliaverit, ut ei fides adhibeatur. Et sic convenientius ipse Christus primùm innotesceret alterius, quàm proprio indicio. His mediis præ-

am-

ambulis adhibitis, ipse se manifestare incipit; prius tamen opere, quam verbo prædicando. Hinc humilitatem, à qua semper opus Apostolicum inchoandum, exercens, baptizari vult instar peccatoris à Præcurfore suo. Dein dat se in preces, aperitur cælum, Spiritus sanctus in columbæ specie in illum delabitur, & auditur vox æterni Patris: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Matth. 3. Hâc auctoritate apud homines sibi comparatâ non contentus secedit in solitudinem, ulterius ad magnum, quod præ manibus habebat, opus inchoandum, se quasi præparaturus. Ibidem quadraginta dies in precibus ac jejunio transigit, agitat animo, ac circumspicit tum omnia à se faciendâ, tum media ad ea maximè opportuna, tum casus ac eventus varios, qui in tam salutari opere sive obesse, sive prodesse possent. Hæc omnia *attingit à fine usque ad finem providè*: non quòd ejusmodi sollicitâ ipse indigeret discussione. Sed ut hoc modo doceret solidâ, & bene longâ nos indigere præparatione ad opera Apostolica perficiendâ. Ne ruamus cœcè in ea, quæ vocatio nostra exigit; sed circumspeditione debitâ, discussione mediorum ad finem intentum optimorum; internâ demum, per preces, aliâque opera pœnosa, animi præparatione præmissâ operi Apostolico præludamus. Hunc in finem S. P. N. præter menstruam, hebdomadariam, quotidianam in examine generali & particulari recollectionem, octiduada præscripsit quotannis exercitia, atque post tum docta humaniora, tum

tra-

tractata altiora studia integrum tertiæ probationis annum instituit. In quo discas in qualibet postmodum actione præsentem ac collectum habere animum, præteritorum in ordine ad emendationem memorem, & futura, ac præsentia, in ordine ad bene fructificandum, providè disponentem. Hunc considerationis usum testamento reliquit David filio suo Salomoni 3. Reg. 12. nil æquè commendans, quàm ut in omni actione sua sit circumspectus. Et in eo ipse Salomon Prov. 14. sapientiæ apicem collocavit: *ut intelligat quis viam suam.* Hæc est discretio, quam ajebat magnus ille Sanctus Antonius apud Cassianum Collat. 2. *Oculum & lucernam corporis* in Evangelio nuncupari. Hoc denique argumentum est præclarissimorum quinque librorum, quos de consideratione S. Bern. Eugenio Papæ inscripsit, ut exinde omnem in agendo & loquendo præcipitantiam cavere disceret, aliæque, quæ exteriora complectuntur, moderari, & interiùs omni levitate animi facilè evagantis repressâ peritiam suû ipsius regendi consecutus, sapienter ac providè omnia in ordine ad Ecclesiam totam tantò felicitiùs gubernandam disponere ac ordinare posset. O quàm vellem! hæc bene à te in omni spiritali secessu, imò & in quotidiana animi recollectione ruminari. Ne imposterum toractiones tuæ, etiam bonæ, etiam in bonum proximi per se tendentes sint potiùs hominis, quàm humanæ, potiùs naturale quid, quàm Divinum, aut spirituale sapientes, adeoque

que aut nullius, aut exigui apud DEUM meriti
apud proximum fructus.

DOS SECUNDA,

Omnia fortiter exequenda.

Secunda proprietas, & Divinæ Sapientiæ, & Christi Salvatoris est, quod fortiter adhibuerit media, quæ prævisa erant pro fine suo consequendo maximè congrua & efficaciâ, omniâque ea in opus redegerit, quæ consideratio prævia dictaverat esse faciendâ. Et hæc fortitudo ac constantia est *anima* cujuslibet actionis Apostolicæ, sinè qua, quidquid etiam ad gloriam DEI, proximique salutem suscipitur, languet, & vel ex ignavò quodam torpore animi opus inchoatum relinquitur, vel ad aliud ex prioris fastidio transfilitur. Tales imbelles Apostoli dantur multi. Nolim ego tibi inculcare fortitudinem Christi à te non imitabilem, v. g. quomodo converterit mundum per piscatores, homines rudes, illiteratos, quomodo per miracula totque invictos pugiles, per puellas puerosque debiles suâ gratiâ confortatos, Reges & Principes, orbemque universum belluarum potius, quàm hominum moribus imbutum, jugo suo subjecerit, coegeritque, ut venerandum JESU Nomen adorent cœlestes, terrestres, & infernales Potentiæ. Ecce fortitudinem, quam in vocatione tua Apostolica imiteris. Vicit ille occurrentia, ex agrestibus Discipulorum suorum

rum

rum moribus, incredulitate, obstinatione, aliâque tædia; Populum Judaicum non credentem, & continuò contradicentem novis semper doctrinis instruxit, veritatem, nullo respectu humano habito, prædicavit, nulli labori, nulli ærumnæ in fame, siti, frigore, aliisque incommodis pepercit, nulli adversitati, contradictioni, persecutioni cessit, propriam demum vitam suam & sanguinem immolavit, tam infanda in passione ac morte sua passus, ut scilicet exequeretur illa, quæ ad salutem humani generis necessaria aut utilia esse præviè cognoverat. Et hanc fortitudinem Christi, ut pro modulo tuo Vir Apostolice imiteris, necessum est. Non imitaris autem: & cur? fatère, quod res est. Animi tui languor, & in exequendis mediis ad salutem proximi necessariis vel proficuis, tegnitates ac inconstantia provenit à natura tua corrupta. Quæ, quia in eorum executione sua comoda non invenit, quia fomenta sensualitati subservientia non accipit, quia laude applausûque hominum non excitatur, nec liberali benignitate Superiorum, quam deberi sibi putat, animatur: sed potius pro bono malum, pro gratiis ingratiâ recipit, imò & varia tædia, persecutiones, maledicta sufferre debet; subitò quasi viribus omnibus destituta concidit, & manum aratro Apostolico applicatam retrahit. O imbellis miles! quis tibi de tantis animis, de tam prodigiosa perfectione post tot in Religione transactos annos gratulabitur? nisi niger ille genius, qui à tempore, quo esse cœperas, tibi ad-

ad-

adstitit, & ad ultimum vitæ terminum aderit, & statim post mortem coram Christo Judice ignaviam tibi tuam exprobraturus est. Hiccine est spiritus S. P. N. & Confratrum tuorum jam à duobus sæculis? qui sudore & sanguine suo quatuor orbis partes irrigârunt. Quid dicent ad hæc Connovirii Collegæ tui? quibuscum tot annis vixisti? qui jam tum ad sanguinis usque effusionem, incarcerationem, omnis generis incommodorum, ludibriorum, tormentorum tolerantiam, læti & alacres Ducis sui Domini nostri Jesu Christi vestigiis pro animabus lucrandis insistunt. Sed hem! sicut S. Thomas Aquinas, SS. nostri Aloysius ac Stanislaus singulare habuerunt privilegium Angelicæ puritatis, ut carnis stimulos non amplius sentirent; ita tu fors privilegium habes, vel tibi arrogas, ut commodis naturæ tuæ semper satisfiat, labores, tædia, contradictiones, adversitates non suffineas, in cūlcitra variæ sensualitatis quietè considerans, & nihilominus magnus sis Apostolus. Scio, sarcasmus iste non sapit. Ergo dic mihi ubi sunt lumina, quæ habuisti? proposita, quæ fecisti jam à Novitiatu usque huc in tot meditationibus, atque spiritualibus exercitiis? si aliàs viva imaginatio Christi fortiter pro salute hominum dimicantis tibi dictavit, nil debere videri arduum, quod pro animabus DEO lucrandis exantlatur. Cur renuis ejusmodi denuò vivaci impressione torpentem excitare spiritum? an times, ne nimium pro cœlo, pro DEI gloria pro animarum pretioso Jesu Christi sanguine redem

dem

demptarum salute agas? aut nimiam in Virum
Apostolicum cadentem perfectionem assequa-
ris? an putas, te hâc ignaviâ gloriosum fore in
extremo iudicii die spectaculum coram DEO,
Angelis & hominibus? an solatium te exinde
habiturum speras in agone, in ultimo mortis
articulo, imò totâ retrò æternitate? tu ad tam
sublime vitæ genus vocate, tot gratiis hunc in
finem à benefica DEI manu cumulate? ô insen-
sate! quis te fascinavit ante oculos Capitanei tui
pro te crucifixi? ut, cum primis Religionis an-
nis, ac in primo fervore non timeres manum
Tyranni gladium terribiliter vibrantis; nunc
turberis ad folium verbi volantis, & ob mini-
mam incommoditatem, aut occurrens tædium
animum despondeas. Absit, Domine JESU
Dux & Salvator mî, non sic transigentur resi-
dui dies vitæ meæ. Nil aggrediar ex præcipite,
& malè consulto imperu, discutiam diligenter
& præmeditatè media in ordine ad fines vocatio-
nis meæ maximè congrua ac salutaria, eadèmq̃ue
fortiter exequar, occurrentes perrumpam diffi-
cultates, & hoc, quod mihi circa salutem ac
perfectionem proximi procurandam sancta obe-
dientia in hoc, illo loco, hoc, illo tempore,
assignabit officium, frendente in vanum diabo-
lo, adimplebo strenuè. In meditatione meæ
exardescet ignis, in eâ fortissimis me armabo
motivis, ut in aciem veniens pedem non retra-
ham; sed attingens à fine usque ad finem omnia
fortiter ad ultimum vitæ halitum dimicabo, nec
in transversum rapiet me indignum illud quo-
run-

run-

rundam Sensualistarum principium ; quod (si equi duo non jungantur currui, & præter motivum supernaturale ad laborandum impellens, non adsit temporale, fomenta scilicet) detrectandum sit onus, quod imponitur. Videant illi, ad quos attinet, quid in ordine ad vires laborantium refocillandas aut confortandas conducatur : ego, qui necdum vibices, stigmata, vulnera Ducis mei JESU Christi in corpore meo porto, &, prò dolor ! tam parùm hætenus pro DEI gloria & animarum salute pertuli, imposterum saltem sciam abundare, & penuriam pati, exuam imbellem nimis ac sensualem genium, nec degenerabo à præcellis cogitationibus filiorum DEI.

D O S T E R T I A.

*Fortitudini in exequendo jungenda
suavitas.*

Tertia proprietas Divinæ Sapien-tiæ & Christi Archistrategi nostri est, quòd fortitudini in exequendis necessariis ad salutem hominum mediis adjunxerit mansuetudinem, adeoque eò certius ac constantius finem intentum obtinuerit. Nihil est magis in Viro Apostolico, pro reducendis hominibus in viam salutis & perfectionis, necessarium, quàm solidus ac stabilis in eorum animos dominatus. Hic autem nullatenus, cum nullum violentum sit perpetuum, acquiri potest à viro utcunque generoso ac forti, nisi per

per adjunctam suavitatem, ac genuinam, non fucatam aut affectatam, mansuetudinem. Evangelista mansuetudinem Christi adumbrare volens Matth. 22. adfert textum ex Isaia c. 42. sequentem: *Ecce puer meus, quem elegi; ponam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet, neque clamabit, arundinem quassatam non confringet, & lignum fumigans non extinguet.* Aded nimirum condescendet oblocutioni, oppositioni, convitiis, altercationibus hominum ingratorum ac brutorum, quorum salutem quærit, tantaque ejus erit erga ipsos benignitas, ut non videatur ausuruselevare vocem, ne exacerbet, non calcare arundinem semifractam, ne ingratum strepitum excitet, non lucernam extinguere, ne fumi odore præsentibus molestiam creet: & qualis tua corporis ac mentis est compositio? Dum vis operari aliquid in bonum proximi, & oppositiones pateris, effervesces, clamas, contorques oculos, rugas induis, premis labia, dentibus frendes, manibus pedibusque tremis, aut terram pulsas; & adhuc justo te zelo armatum putas contra delinquentes & contranitentes, sed toto aberras cælo. Genuinus secundum scientiam zelus talis non est indolis; frustra culpam indignationis tuæ in pravos aliorum mores conjicis, totum malum in te residet, quia, si inordinatarum affectionum tuarum dominus esses, patienter ferres; quod emendare non potes, & si potes, in lenitate spiritûs adferres remedium, & sic, dum alium cum in-

F

de-

decente effervescencia corrigis, ipse correctione dignus non apparet, esses etiam tibi magis præsens, & aptus ad invenienda remedia, quibus malum, quod bilem tibi movet, à corde proximi, vel etiam tibi subjecti efficaciter propulsares. Ira enim (cùm sit, quamdiu durat, insania) & rationem obtenebrat, & mentis vigorem virésque extenuat, ut jam non fortis in militia Christi Athleta, sed debilis, fungus ac fucus appareas. *Irascimini*, ait Scriptura, *& nolite peccare*. Peccatum non aberrat, nisi dum crudâ acerbitate eliminatâ remedium malo adfert *mansuetudo & lenitas spirituum*. Gal. 6. Nullus hominum magis peccatum odisse, ejusque infinitam malitiam melius agnovisse potuit, ac Christus Dux tuus; & hic tamen (licet justam DEI iram subinde minatus sit Pharisæis & Hypocritis, generi hominum, sincerissimo suo cordi, maximè invisum) benignum se semper ac placabilem peccatoribus exhibuit. Increpavit Discipulos Luc. 9. ignem de cælo contra impios deposcentes dicens, hunc non esse spiritum suum. Malco aurem amputatam benignè restituit corrigens Petrum, qui in evaginatione gladii justam Magistri sui defensionem putabat consistere, & pro *transgressoribus*, tam acerbis hostibus suis æternum Patrem suum deprecatus est in Cruce suavissimâ illâ oratione (*Pater dimitte illis, non enim sciunt, quia faciunt*) quæ adamantina emolliat pectora. Hæc mansuetudo gentilem convertit Centurionem in Cruce, & cæteros inde revertentes mo-

vit ad percutienda pectora sua. Hæc benignitas tot inveteratis lachrymas excussit peccatoribus. Hæc suavitas efferatis tygridum adinstar hominibus cælum implevit. Semper ergo, & maximè, dum in procinctu es ad media, quæ ad conversionem hominum maximè congrua prævio delectu excogitasti, exequenda, auribus animoque tuo insonet illud Ducistui; *Discite à me; quia mitis sum & humilis corde.* Atque illud demum inconcussum tuum sit à juventute principium, illum verè ac propriè in Christi militia fortem esse, qui fortitudini isti, quæ nulli humano respectui, nullis laboribus, ærumnis, tædiis, adversis in DEI causa cedit, adjunctam habet mansuetudinem, quâ & suum & aliorum animos tranquillos ac obsequentes reddit, instar olei unctionisque sancti Spiritûs suaviter influit, & hominum corda, quocunque vult, inflectit. In ejusmodi hominibus prudentibus, fortibus, mansuetis, sive Concionatores sint aut Operarii, sive Professores aut Superiores, fiduciam suam collocat Societas. Dum ejus famam dilacerare, divinæque gloriæ maximè obesse potest, qui vel tumultuariè & inconsultò negotium aggreditur, vel sua, non quæ Jesu Christi, quærit, vel quasi Toparcha in Pietz aut Marocco iis, cum quibus agit, dominari in spiritu acerbiorè vult, quos in spiritu leni ac submisso tractare gestiunt supremum Societatis Caput, præcipuâque ejus membra.

Atque hæc unâ cum præcedentibus animadversionibus sunt, quæ à juventute imprimi nostris desidero, & cum primis in tertiæ probationis anno unâ cum illis, de quibus in animadversione sexta de conversatione tanquam ministerio Societatis differui, bene digeri. Qui enim tertiæ probationis anno consummato solidis non obfirmavit animum principiis, vitæque Apostolicæ fundamentum posuit, sui Dominus, rarò expòst Apostolus fiet, sive Religiosus talis, qualem Instituti nostri ratio expòscit.

Reflexio de Melancholicis.

DUm peropportunâ occasione datâ animadversiones has meas, & præprimis sextam & septimam Viro cuidam prudenti ac religioso sed à natura melancholico, prælegerem, & ulterius ruminandas offerrem, reposuit is mihi post tempus aliquod, morem his geri posse bene natis, & felicem sortitis animam, sed non ab iis, qui atrâ abundant bile, nec de his mihi posse quidquam statuere: cum moralis istius morbi experientiam non habeam. Contentum disputationis nostræ amicæ, ipsius & mea postulata, & quomodo utrimque in hoc vel illud, condescendendo, tandem in systema aliquod statuendum convenerimus, hîc subnecto, postulata ipsius generatim hæc erant: *1mo* juxta illud Script. *Ipse fecit nos, & non ipsi nos*: nec naturam, nec ejus naturale temperamentum homi-

homo sibi ipsi dare potest, nec à DEO acceptum in aliud transmutare. 2dò, fatebatur per media spiritualia à S. P. N. suppeditata passionis iræ, impatientiæ, superbiæ, &c. posse domari, habitus vitiosos, inclinationes naturæ ad furta, obscœna, &c. per eadem pariter posse coerceri, eo ipso enim, quòd ad peccata impellant, hominem DEUM timentem, & æternis veritatibus illuminatum statim excitari ad resistendum. Aliter autem se res habet (sic instruebat me idem) cum homine, qui melancholicis derepentè obruitur humoribus, & ob crassiorem sanguinem, defectum necessariæ ejusdem circulationis, constipationes, aliasque corporis infirmitates, innatam præterea pusillanimitatem, & vivaces rerum tetricarum phantasias, quas abigere à se non potest, tam atrâ involvitur nube, ut, quidquid videt ex rebus & personis aliàs sibi gratis, tædium ei, & aversionem ercet. Hic in talibus circumstantiis solvitur in lachrymas, sentit tremorem in membris, angustias in corde, &, quidcunque ei proponas, juvare se non potest per examen particulare, aliàque media: sed exspectare debet non secùs ac in febribus, donec paroxismo isto abscedente menti tranquillitas redeat. 3tiò, dicebat idem, sibi sæpiùs ex jam allatis causis contigisse, quòd, quando se optimè putabat esse dispositum ad negotium aliquod pro DEI gloria tractandum, hoc malo subitò correptus nequidem inchoatum potuerit continuare discursum, nec ad aliud, quàm ad Thebaicas su-

spirarit solitudines, uno verbo, durante hoc paroxismo ad nihil aptus fuerit.

His similibusque auditis & examinatis postulavi & reposui ego *primò*, non contendere me, ut, qui atrâ bile, melancholicis que abundat humoribus, defectus in circulatione sanguinis, constitutione corporis, & pusillanimitatem innatam patitur, vel diris ac vivacibus inquietatur phantasiis, naturam istam in omninò felicem ac pacatam mutet; utique enim ipse Deus fecit nos, & non ipsi nos.

2dò, Cùm his non obstantibus medicus pro constipatione, circulatione sanguinis emendanda, materia peccante, & horum simul malorum saltem ex parte causâ expurgandâ, præscribat media, ut sunt commotio corporis diurna, purgatio, venæ sectio, aliæque, me quoque jure postulare ab ejusmodi homine, ut terrâ animum involvente nube saltem non permittat instar desperabundi purè naturam, ratione innati temperamenti se moventem, prohibitu agere. Sed ut ad torporem excutiendum saltem se loco moveat, distractionem quærat, ulterius tetricis phantasiis morosè non inhæreat, & occupationem aliquam arripiendo saltem indirectè contranitur; sique aliud medium non invenit, è sede exiliendo, aërem liberum captando, mirabile & miserabile caput suum etiam, ut joco dici solet, pugnis impetatur.

3tiò, Dixi me, licet propriâ experienciâ infirmitates hominis admodum melancholici perspe-

spe

spectas non habeam, scire tamen ex hominum ejusmodi confessione propria, quod experti sint, non ita arduum esse tertiâ quartâ vice animum ad serenitatem ac tranquillitatem reducere; si primis vicibus fortiter se vicerint, contrariumque ei, quod melancholicus dictabat genius, fecerint, quam si constanter sine ullo in contrarium nisu, & sub prætextu, quod naturæ motus superari non posset, eidem desides succumbere maluerint. Addidi, pariter fateri ejusmodi homines, quod, si primis annis habeant difficultatem *ut quatuor* v. g. manendi in consortio aliorum, hoc illud opus inchoatum continuandi, dum melancholici se movent humores, succedentibus annis sentiant in eo difficultatem *ut sex*, cum morbus sive mortalis, sive Physicus non adhibitis congruis remediis semper magis magisque invalescat. Atque inde inferebam, patere ergo sat superque, quod, etiamsi admodum difficile, aut quasi impossibile tibi esse videatur, ut æstu melancholico superveniente v. g. maneas in consortio, in quo fuisti, continues opus, quod ad DEI gloriam inchoasti, niti tamen in contrarium debeas: non ut physicè naturam mutes; sed ut paulatim major tuus ipse Dominus fias.

4to, Dixi eidem, eum fateri, quod passiones, inclinationes, quæ immediatè ad peccatum alliciunt, nunquam non reprimi debeant, & ab homine religioso, æternis veritatibus imbuto etiam facilius supprimantur ob vivacem illam apprehensionem, quod Deus offendi non

debeat. Subintuli, ergo etiam vivax apprehensio, quod vocatus à Deo sis ad vitam locialem, Apostolicum vitæ genus, & quod, nisi melancholicis inclinationibus tuis resistas, iisque contrarium facias, paulatim minùs & minùs, & tandem nullatenus aptus futurus sis ad munia Apostolica obeunda; item vivax apprehensio, quod Deus, à quo supponis te reapse ad Societatem vocatum esse, gratiâ suâ tibi defuturus non sit, dummodo tu contra naturam pugnando ei coopereris. Demum vivax apprehensio, quod, nisi id facias, gratias tibi ulteriores congruas ille fors subtracturus sit, & tu variis peccatorum periculis exponendus sis; ejusmodi, inquam, vivax apprehensio te facile quoque incitare poterit ad fortiter resistendum melancholicis tuis inclinationibus, sicut reflexiones hæ, alium iræ, superbix, luxuriæ motibus fortiter tentatum incitare debent ad iis fortiter resistendum. Et reverà varii generis peccata sunt, ad quæ pusillanimitas & melancholia, cujus motus à te non posse opprimi cavillaris, planissimam sternit viam, ut tot, prò dolor! experientiis constat etiam in iis, qui, quia aversiones, rædia ex melancholicis humoribus provenientia superare noluerunt, suam petière à Societate dimissionem, vel ultrò tanquam inepti & sui capitis dimissi sunt.

510, Ut viam magis pararem ad systema, in quod utrimque conveniendum erat, dixi, me ab Hypochondriaco non exigere, ut semper æquè bene dispositus sit; nam corpus, quod cor-

rum

ingerit, sed contraniti mox cum majore, mox cum minore difficultate. Certi, quod paulatim cum divina gratia magis & magis sui sint futuri Domini, eoque majores in æternum reportaturi coronas, quâ majori cum lucta eas comparârunt. A juvenilibus autem annis securis ad radicem ponenda est, ut sæpius dixi, tum, ne accrescentibus annis lucta semper fiat gravior, tum quia, sicut pulchrior est pulchro veniens de corpore virtus, ita ordinariè loquendo vegetior ex vegeto, quam effæto corpore fortioreque est operatio & pugna contra naturæ inclinationes. Hoc, dum juvenis eram, certus tunc temporis Superior meus moriens mihi aliisque junioribus adstantibus inculcavit, monitumque istud altè semper animo inhæsit meo, sicut & documentum istud, quod senex ædificationi futurus sit, qui in ipsa juvenita didicit modum ponere lætitiæ aut hilaritati honestæ, ita ut ordinem in domo religiosa præscriptum, quando à potu, confabulatione abstinendum, examen vespertinum faciendum, cubitum eundum est, non prætergrediatur, & pruriturum ad his contraria suppressat.

PARS TERTIA!

Explicatio punctorum rationis conscientia, tum ut ea clariùs intelligantur, tum ut major rerum ad profectum, spiritualia, ipsùmque institutum spectantium acquiratur notitia tam bene pro te ipso, quàm aliis dirigendis.

PUNCTUM PRIMUM.

An quis contentus vivat suà vocatione.

AD hoc punctum etiam spectat, an quis contentus sit eo gradu, officio, loco, in quo est, porrò contentus vivit in his omnibus, qui acquiescit divinæ per Superiores dispositioni, qui elatos non habens spiritus, sed humilis ex animo, séque his illis coram Deo indignum existimans, gratias Deo agit, & gaudet se in isto statu, gradu, officio, loco esse constitutum.

PUNCTUM SECUNDUM

Circa obedientiam.

Videndum est, quomodo quis se habeat circa obedientiam, primò quoad exteriora & voluntatem, an scilicet exequatur integrè ac perfectè, item promptè & alacriter omnia ei

à quocunque demum Superiore suo imperata, an cogi debeat, an nutus sufficiat. *Secundò quoad intellectum*, an iussa Superioris unius contemnat, alterius æstimet, contrà disputet iudicans hoc, quod iubetur, non debere fieri. An faciliè vel difficulter intellectum suum captivet, & acquiescat, & quæ causa sit, si quoad intellectum patiatur difficultatem. An quia in Superiore Deum non agnoscit defectu vivæ fidei, & quia has illas in Superiore qualitates deesse putat; ob quas æstimari deberet, an ex superbia difficulter se subjiciat, aut proprium critirium deponat, an ex astutia hoc, quod libenter haberet, ut sibi imperetur, procuret, an ex amore proprio hoc, quod molestum est, declinet, vel etiam eo fine mentem Superioris studeat immutare, an verò non degenerans à præcellis cogitationibus filiorum Dei, à quo abhorret, voluntatem excitet, ad exoptandum, ut id sibi imponatur; & hoc, quod amor proprius desiderat, nunquam expetendum: & verè rectus ac simplex corde, & ad quæcunque, quæ Deus per Superiores mandat ac mandabit, indifferens, dicere cum magna animi sui quiete possit, *ut jumentum factus sum apud te*. Demum, an ad eò perveniendum studium posuerit adhibitâ oratione, lectione, examine ac pœnis sibi ob imperfectiones aut peccata non tantum contra votum, sed & virtutem obedientiæ commissa inflictis. Demum, an, quando occurrunt rationes contra officium, locum, vel aliud sibi imperatum, præmissâ oratione,

tionem,

tionem, cum omni indifferentia, & submissione, sine turbatione *NB. animi*, eas Superiori proponat.

Circa paupertatem.

AN facile victui, vestitui, habitationi, ut voluntarios in Christo pauperes decet, acquiescat, superflua, pretiosa non petat, nec naturæ grata, nisi præmissâ oratione, & sincerâ intentione; an quæ contraria sunt commodis corporis, vel iis, quæ natura appetit, non obstante naturæ reluctantiâ amplectatur lubens, vel conatus sit ad id se incitare; an è contrario viliora, aut naturæ repugnantia horreat ac fugiat, ideòque, si obtingant, facile murmuret, an quid dederit, acceperit sine licentia, & in rebus concessis etiam laboret spiritu proprietatis, utendo iis secundum prudentiam carnis, vel saltem aliter, ac decet pauperem Religiosum. An difficultas, si quam sentit in experimentis paupertatis, sit ex superbia, pusillanimitate, morbo, sensualitate fomenta carnis ac corporis quærente; an pronus sit in querelas, lamenta, dum hoc illud denegatur; an vera sit necessitas, vel amor proprius prætexat necessitatem hoc illud habendi. Demum, an studuerit perfectioni paupertatis secundum institutum nostrum acquirendæ adhibitâ oratione, lectione, examine, mortificatione in- & externâ, & fugiat ac horreat omnes laxas sententias, effugia, & mala principia Sensualistarum.

Circa castitatem.

QUàm sit erga eam affectus, quæ veros probat filios Societatis, quas exteriores vel interiores sentiat difficultates, quæ illarum causæ? an sensus vagi, & mala eorum custodia, an carnis illecebræ, an minùs solida occupatio, lectio librorum non satis pudicorum, affectus, & conversationes sensuales cum adolescentulis, mulieribus, cum idem secum temperamentum & sympathicas quasdam qualitates habentibus? unde ex amore sensuali sæpè natus est carnalis, & varia castitati, quæ ut pupilla oculi nec minimos patitur nævos, repugnantia. An his periculosis affectibus nimium fræna laxata, an caro rebellis cibo, potu, aliisque sensualitatibus nimium fota, & sic oleum flammæ infusum sit, an spiritualia, opera pœnitentiæ neglecta, ob quæ facilem ad tentationes carnales, unam alterâ graviolem, commovendas aditum diabolus invenit. An non tantùm castè, sed etiam cautè in conspectu testium, & cum ædificatione omnium præsentium semper cum comptulis, mulieribus, &c. conversatum sit. Demum, quæ remedia adhibita, ut id castitatis donum homo Societatis à Deo impetret, quod per immaculatè conceptæ Virginis intercessionem Societati, ejusque Alumnis præscripta in regulis observantibus Christus dedit. Ut scilicet tentationes carnales tam graves plerumque non sentiant, quibus magna cum difficultate

&

& lucta resistere debeant, sed tales, quas instar muscarum aut pulicum mordentium, sinè magno conatu abigant.

Circa usum aliarum virtutum.

AN occasiones virtutum exercendarum vi officii, vocationis in hac, illa occasione, conversatione negligat, quâ facilitate vel difficultate, intensione vel remissione, obiter vel bene præmeditatè eliciat actus fidei, spei, charitatis, religionis erga Deum, patientiæ, mansuetudinis, humilitatis, modestiæ, misericordiæ corporalis & spiritualis, & an actiones exteriores iisdem conformes amet & exerceat, an ex consuetudine tantùm hæc illa fiant sinè debita mentis recollectione, aut pura intentione, an habitus paulatim hujus illius virtutis acquisitus sit, qui exercitium ejusdem faciliat, sicut nullam artem, ità nullam virtutem propriè possidet, qui ejus habitum per actus frequentatos non habet.

Ad quæstionem, quarum virtutum studio sit maximè deditus, consideretur 1. An earum, quibus maximè eget, quales sunt, quæ oppositæ consuetudini, inclinationi naturali, tentationi vehementi aut frequenti, passioni prædominanti maximè contrariantur; sic à natura superbus actibus humilitatis, biliosus actibus mansuetudinis, patientiæ, &c. maximè indiget. 2. An illarum virtutum studio sit maximè deditus, quibus ab ingenita naturæ indole
vide-

videtur esse propinquior. Equidem hoc culpandum non est, sed ut §. 13. n. 8. monui, magna hic sæpè intercurrit deceptio, & virtus esse putatur, quod est vitium, vel saltem actus merè naturalis omni æternâ destitutus mercede. 3. Demum quæ media, & quo fructu huic illi virtuti acquirendæ sint adhibita.

PUNCTUM TERTIUM

Circa passiones, perturbationes, tentationes, affectiones.

IN hac materia non oportet esse rudem, & ex ruis ad varia quæ sita responsionibus Superior facilè colliget, an tyro vel Magister aut exercitatus sis in arte ac studio Ascetico. Pro instructione serviunt sequentia.

1. *Passiones* vel *motus* utriusque appetitûs inferioris sic dictæ sunt, quod vi suâ *patri* faciant partem superiorem, aut nunquam sinè motione partis inferioris excitentur. 2. *Perturbationes* vocantur, cùm vehementiâ suâ turbant rationem, ut non possit de honesto ritè & ex æquo, durante hoc æstu, judicare. 3. *Tentationes* dicuntur, quando iis se dæmon immisceat. 4. *Affectus* vel *affectiones* dicuntur, quando voluntas vi tentationis aut passionis se moventis præoccupata aut persuasa ex motu primò primo vel actiones ealdem, vel similes appetitui inferiori elicit, sive à propensione naturæ veniant, sive ab extrinseca occasione. Jam ad
quæ-

quæstionem, an sentiat quis animi *perturbationes aut tentationes molestas*, considerandum *1mo*, an sentiat quis talia, ità ut animi quiete non fruatur; an difficulter resistat, à quibus graviùs & sæpiùs impugnetur, aut in peccatum trahatur, an & quomodo resistat, vel quibus utatur mediis, aut an econtrà paulatim det vitas manus, in eoque appareat fuga laboris ad certandum in contrarium, languor animi, debilitas spiritûs, & quoad damna ac pericula, ejusmodi debilitatis ac languoris, insensibilitas quædam summoperè periculosa. Porro experienciâ propriâ vel alienâ, si diutiùs Pater aut Dux fuisti spiritualis ejusmodi tentatorum, didiceris; graviores *tentationes, perturbationes, affectiones* ortum ducere aut roborari *1mo* ex innata superbia. *2do* ex vario inordinato amore, iracundia, odióve erga alios, vel demum *3^{tiò}* ex melancolia aut hypocondria ingenita.

1mo, Innata superbia gignit amorem excellentiæ & honoris; unde, si quis minùs excellat, exoritur impatientia, tristitia, animi defectio, invidia, &c. quæ sanè multùm turbare possunt hominem; si autem excellat, séque ob talenta scientias æstimari videat, oritur contemptus aliorum, tumor mentis, qui in causa est, quò minùs mansuetè ac benignè quis agat cum inferioribus, sociabiliter ac fraternè cum æqualibus, reverenter & submissè cum Superioribus, & acerbo animo eorum monita aut reprehensiones excipiat, multùmque indignetur, si sibi utpote, si Superis placet, viro tan-

to hæc illa denegentur. Hæc lucta interior sæpè stravit viam ad varia peccata, imò & apostasiam.

2dò, Innatus aut acquisitus amor inordinatus est varius, v. g. imò nimius amor corporis ac carnis propriæ, ejusque commoditatum. Hinc quærentur sæpè non satis honestè pecuniæ, & si commoditates in cibo, potu, vestitu, aut varia in cubiculis supellectile sensualitatis subservientia negentur, oriuntur querelæ, murmura, aversiones animi, diffidentia erga Superiores. 2dò, nimius amor occupationum exteriorum, quæ non sunt juxta institutum & vocationem tuam. Unde mens non inhibita effunditur in loquacitatem, curiositatem, nugas, jocos, vanitates, &c. Huic affinis est amor libertatis nimia, cujus signa sunt, si quis horreat exactam disciplinæ religiosæ in loquendo, agendo, conversando observationem, ad vitam laxiorem [regulas & spiritualia negligendo] aspiret, paupertatem & humilitatem molestè ferat, fastidiat fratrum simplicium, aut regulas ad amussim observantium consuetudinem, negotiis vel externorum, vel se non concernentibus libenter se immisceat, desiderium nimium cum externis agendi foveat, sentiâtque que inquietudinem, cum ab eorum consuetudine abstinendum est. 3tiò, amor inordinatus erga consanguineos Patriotas. Unde proveniunt inquietudines, amicitia particulares, oblocutiones, abalienationes ab aliis, conspirationes & conventicula noxia, quæ integrum

passionum variorumque malorum possunt alere exercitum. 4to demum amor inordinatus erga alios maximè juvenes ob pulchritudinem, munera, ingenium, affabilitatem, aliàque naturæ dona, & sympathicas qualitates. Hic sensualis amor sæpè fit carnalis, & inadvertenter se insinuans, & per amatosos aspectus, manuum compressiones, etiam amplexus & oscula se corroborans, ità paulatim corda agglutinat, ut in absentia amati inquietus sis continuò desiderans ejus frui præsentia, & in hac non tantùm pecces contra regulas religiosæ modestiæ, contentus hæc illa non esse peccata mortalia; sed etiam per continuam amoris reciproci provocationem uno quasi impetu sæpè in lethalem noxam prolapsurus sis, nec liber unquam eris inordinatis animi corporisque motibus, inquietis cordis affectionibus, gravi interiori luctu [cùm conscientia stimulet, divinæ inspirationes urgeant, ut hæc vincula disrumpas, & Deo cor ab omni inordinato affectu vacuum offeras] quàm discas modum amoris erga homines ponere, & quidquid inordinatum est, eliminare per examen particulare, accuratam sensuum, quæ allicere possunt, custodiam, iteratas, easque solidas animi recollectiones, ac in Deum velut unicum & summum Bonum omni unice amore dignissimum elevationes, pœnitentiæque pro expiandis etiam lævioribus nævis opera.

3to, Sicut jam amor erga quæcunque inordinatus varias passiones movet, perturbationes,

ten-

tentationes, inquietudines, & mala causas in
objecto prosequendo, ita in averfando innata
iracundiæ passio, odium erga eos, contra quos
antipathiam sentis, vel qui te tuosque offende-
runt, summopere te quoque conturbare pos-
sunt, & ad varia inducere mala. Prætexis qui-
dem complexionis diversitatem, inurbanos, im-
politos mores, fraudulentum alterius genium,
& justam, quam erga eum habes, averfionem;
interim debita & consueta caritatis fraternæ of-
ficia negligis, amaritudinem animi foves & au-
ges indies, & si hic par pari referat, animosi-
tates inde enascuntur, quæ & te & ipsum magis
magisque occæcabunt, ut cæco cæcum ducenti-
te ambo cadatis in foveam. Sub initium securis
radici applicanda, sicut omni inordinato affe-
ctui, ita & omni inordinatæ averfioni, ne dia-
bolus, in omnem animæ tuæ perniciem sive in
objecto prosequendo, sive averfando intentus,
te immisceat, majores motus cieat, & vitia
duo verè diabolica, iram scilicet & superbiam,
quòd coram altero te humiliare nolis, magis
magisque in animo tuo implantet. Hinc si pec-
câsti ex subito impetu, Sol non occumbat super
iracundiam tuam, pete à Deo & proximo ac
confratre tuo veniam; in actibus, ad quos à
natura propendes, contrariis te sæpè exerce,
& vince teipsum amore Dei, amore tuî, amo-
re proximi pretioso Christi sanguine redempti.
Difficultas, quam sub initium sentis, magis
magisque per frequens exercitium attenuabitur,
&

& sic ex passione non exurget *vehemens tentatio,*
aut perturbatio.

4to, Varias perturbationes tentationesque
provocat innata melancholiz aut hypocondriæ
passio, & ex hac decumbentes infirmitate peri-
to indigent animarum medico. Talis enim ge-
nii homines scrupulis, anxietatibus, animi &
conscientiæ angustiis valde obnoxii sunt, quos
ulterius inquietat diabolus; & sive in materia
blasphemiz, sive impuritatis, sive ad pusillani-
mitatem, deserendam vocationem, aut aliud
quodcunque scelus instigentur, vivacioribus
ac molestioribus præ cæteris phantasiis obruun-
tur, quæ certè ita rationem occæcant, ut,
quid consilii capiendum sit, nesciant, & ita
animum omninò despondeant desperationi
proximi. His satis inculcari non potest tritum
illud:

Principiis obsta, serò medicina paratur,
Dum mala per longas invaluere moras.

Nec remedium sub initium his est aptius, quàm
1. frequens recursus ad Deum, & immaculatè
conceptam Virginem. 2. Ad Superiorem, cui
omnes internos motus ac miseras candidè, &
sinè noxia verecundia ac diffidentia, quam dia-
bolus inspirare, & semper augere conatur, ape-
rire debent; inde enim sane levamen sentirent,
maximè si remedia ab eo suggesta in praxin de-
ducere sedulò allaborent. 3. Si, dum melan-
colicis humoribus ac phantasiis torquentur, non
ma-

maneant in loco, in quo confident, desides, & serpentem quasi in sinu foveant, sed contritantur, alium locum, aliam occupationem quærant, inter quæ & est alloquium cum Patre aut Viro spirituali, utcunque omnes homines iis in æstu isto invisî sint & appareant, uno verbo facienti, quod in se est, Deus certè non deerit. Hoc infinitè potens, fidelis, misericors tibi promisit, qui tanquam infinitè verus ac verax dixit: *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Vide plura in reflexione præcedente de melancolicis. Demum ex quacunque demum passione, affectione oriatur tentatio, candidè aperire debes Provinciæ Præsidi, ad quos affectus vel peccata sis magis propensus, ut is idè de loco, officio, aliisque tibi in bonum tuum providere possit.

PUNCTUM QUARTUM, QUINTUM & DECIMUM.¹

Circa constitutiones, regulas, institutum, zelum animarum.

HÆc vocabula, *Institutum, Constitutiones, Regula*, bene intelligenda sunt. *imo, Institutum* est terminus complectens reliqua, scilicet constitutiones, regulas summarii, & modestiæ communes, item Decreta Congreg. Generalium, ordinationes, instructiones PP. Generalium, & Regulas particulares officiorum in Societate, quæ omnes ad finem vocationis nostræ in majorem scilicet Dei gloriam, salu-

salutem ac perfectionem propriam & proximorum collimant.

2do, *Constitutiones* continent illa, quæ S. P. Noster in Examine, ut vocat, generali (quod maximè concernit admittendos ad Societatem) & decem partibus *Constitutionum* (quæ concernunt admissos & viventes in Societate) conscripsit.

3tio, Est differentia inter *regulam* & *Regulas Societatis*. *Regula Societatis* antonomastice seu specificè illa est, quæ continet fundamentales leges ac substantialia, per quæ etiam Societas specie distinguitur ab aliis Ordinibus, & consistit in punctis Paulo III. brevius, & Julio III. fusiùs oblati; de quibus Paulus III. dixit: *Dignus DEI est hic*. Cong. V. Generalis Dec. 58. statuit adhuc plura, præter contenta in formula Julio III. oblata, habenda esse pro substantialibus, & addidit alia quinque. V. de his etiam Cong. VII. D. 40. & parte tertiâ Hist. Societ. L. 3. à n. 27. Porro certum est, quòd *Regula Societatis* specie nos distinguens ab aliis Ordinibus religiosiis complectatur diversitatem graduum, votorum formam regendi, facultatem dimittendi, &c.

Summarium Constitutionum, sive regulæ ex iis excerptæ, quæ ad spiritualem nostrorum institutionem pertinent, & ab omnibus observandæ sunt, vocantur *Regula generales*, juxta Dec. 76. Cong. 2. &, cum perfectionem hominis è Societate spectent, cadunt maximè sub curam Præfecti Spiritûs, & Superioris Domûs
vel

vel Collegii, qui quoad regimen internum (hoc est, ut penitus noscat subditorum genios, corda eorum ad se attrahat. & in genuina perfectione instruat) debet excellere; & quia non omnes æqualem à Deo gratiam habent in gradibus perfectionis adipiscendis, sed generatim omnes pro mensura gratiarum sibi data ad perfectionem niti debent, hinc *Generales* vocantur, non *communes*; quasi sit æqualitas quoad omnes in earum observatione tenenda.

Præter *Regulas generales*, sive ex summario Constitutionum extractas S. P. N. scripsit, *regulas modestias*, quæ mores & exteriorem corporis ac gestuum compositionem concernunt, & quia inde perfectio interior dignoscitur, & ad proximi ædificationem plurimum contribunt. Hinc illachrymatus iis inter scribendum est S. P. N. qui illa utpote levioris momenti tractarent, aut tractaturi ex posteris essent.

Regula communes, sive ab omnibus æqualiter observandæ extractæ plerumque quoque sunt ex Constitut. S. P. N. & cadunt sub curam Ministri domûs; quia ordinem & disciplinam concernunt domesticam ab uno æquè ac ab altero observandam; & hinc etiam à tertia & quarta Cong. *communes* vocatæ sunt.

Regula particulares vocantur, quæ cujuslibet concernunt officium, prout in Instituto latius videre est. Porrò sicut S. P. N. harum omnium est Author primarius, ita Everardus Mercurianus Generalis Societatis Quartus in unum esse bene ordinatum corpus redegit, & ejus Successor

cessor Claudius Aquaviva operâ usus P. Mironis, qui S. P. Nostro adhuc convixerat, & singula quæque accuratè adnotârat, ultimam limam apposuit vi potestatis à Congr. quarta sibi datæ.

Decreta Congr. Generalium, & Ordinationes impressæ PP. Generalium, quæ ex ipso fonte Constitutionum sunt depromptæ, & nonnihil latiùs, aut pro occurrente dubio clariùs eas explicant, habent vim legis aut regulæ. Instructiones sunt pro directione Superiorum, & hæc omnia in Instituto Societatis impresso præter Bullas Pontificum, compendium privilegiorum, & libellum exercitiorum S. P. N. continentur. Responsa Romana in scripto extantia, & nondum impressa habent vim legis vel directionis, prout Præpositus Generalis declarat. Jam quod circa hæc omnia concernit

Punctum quartum, quintum & decimum in ratione conscientia explicandum. An scilicet firmum quis contra constitutiones, regulas, ordinationes Superiorum habuerit iudicium, aut illi institutum Societatis, mediâque, quibus illa utitur ad suum finem consequendum, arri-deant. Item an quis & quomodo tum consti-tutiones, regulæ modestia, regulas generales communes, tum particulares sui officii observet, notanda sunt sequentia.

Primo, Hæc eo fine in punctis rationis con-scientia apponi, ut eam excipiens conetur ex-fundo noscere genium dantis rationem con-scientia; an scilicet vocationem suam & insti-

tutum magni faciat, & bene erga id animatus sit; quia hoc supposito magna spes est eum multa præclare facturum.

2dò, Aliud est dubitare, vacillare, an hoc illud ritè constitutum sit; aliud formaliter & firmè in contrarium (unde disputatio aut tentatio contra institutum firmè procedit) judicare.

3tò, Etiam leves motus contra Constit. frequentes sint & molesti, sunt aperiendi Superiori, præsertim si sint de graduum diversitate, Societatis gubernatione, manifestatione sui in ratione conscientie, resignatione, ut alteri errata tua liceat Superioribus manifestare, & aliis ejusmodi Societatis substantialibus, quia re ipsa ejusmodi tentationes, aut contra Institutum præjudicia, plerumque oriuntur vel ex Institutum ignorantia, vel falsis imaginationibus, aut aliorum persuasionibus; & quando illa Superiori aperiuntur, omnis tetra dissipatur nubes. Advertere autem debet ejusmodi motibus infestus status, an sub initium ingressæ Societatis, vel quando, an pridem, & quâ occasione iis agitari ceperit, & an unquam cum Superiore aut Viro experto ac spirituali sua dubia communicaverit.

4tò, Ante rationem conscientie dandum oportet tum regulas ac constitutiones in genere tum sui officii particulares mente non nihil percurrere. Dein disquirendum, quas regulas quis sæpius violarit, & an deliberato animo, &

cum contemptu. Demum circa quas majorem difficultatem experiatur.

stò, Quod zelum animarum attinet, facienda est differentia inter eum, qui necdum, & qui jam tum circa proximum occupatus est. Prior examinandus est, an in se sentiat proximi juvandi desiderium, eò sua studia dirigat, & occasione datâ pro modulo suo domi apud confratres, foris apud alios zelum genuinum exercere conetur, & jam paratus sit, ad animas Christo lucrificandas, suo tempore pati contradictiones, contemptum, ludibria, pauperiam, quævis incommoda, quin & mortem; talia generosa sensa juvenibus instillanda.

Posterior excutiendus est, an, dum actu ratione officii operi Apostolico insudat, & ostendere debet se in animabus juvandis esse verum commilitonem & socium D. N. J. C. ejusdem Salvatoris D. N. vestigiis insistat, & reverà nihil quærat, nisi Dei gloriam, & animarum salutem; imò ipse hunc in finem, ne tot coronis æternis excidat, sapiùs se debet recolligere & examinare, an reverà has, illas excursions, conversationes, alloquia sive domi, sive foris instituat, ardua etiam agat ac patiatur propter commodum temporale, famam, gloriam, aut sensualitatem aliquam, vel purè ex amore Dei & proximi. Felix, qui hoc ultimum coram Superiore suo, dum ei rationem dat conscientia, & coram Deo, qui non irridetur, contestari potest in particulari & universali iudicio.

Videndum præterea est, an quis sub prætextu infirmitatis, impotentiae, &c. minus in obsequio animarum præstet, quam præstare posset. Triplex etenim hominum genus est: alii volunt, & non possunt, alii possunt, & non volunt, alii & volunt & possunt; & ut hi infinitum multiplicentur, optandum est

PUNCTUM SEXTUM & SEPTIMUM

De rebus spiritualibus.

IN puncto sexto explicatione non indigent sequentia, quantum quis temporis orationi tribuat, an vocali, an mentali potius iudicetur, & quem modum in orando teneat. Sciendum tamen est, quòd affectus erga res spirituales potissimum consistat in his tribus. 1. In sollicitudine, ne quid ex iis omittatur. 2. In summa rerum spiritualium præ omnibus aliis occupationibus æstimatione, ut Eximius ille Suarez maluit omnem suam scientiam perdere, quam vel quadrantem in quotidiana meditatione decurtare. 3. In ardore animi, qui totum voluntatis conatum ad res spirituales rapiat, virésque omnes applicet. Jam bene quis rebus spiritualibus affectus est, qui in his tribus nihil negligit, *meditatur*, qui aliqua subinde negligit, aut negligenter tractat. *Vix* iis affectus esse dignoscitur, qui coactus adhuc parum præstat.

Circa punctum septimum sciendum, quid proprie sit *consolatio, desolatio, devotio, ariditas*

tas, & quia desolatio, ariditas etiam ex scrupulis variisque animi motibus oriri possunt: hinc ea omnia ex regulis S. P. N. in Libello aureo Exercit. de discretione spirituum & scrupulis, & P. Suarez Tom. 4. Tract. 10. l. 9. c. 5. à num. 31. [qui, sicut in cæteris excellit, ita & in institutum nostrum optimè scripsit] paulò altiùs eruenda sunt; tum ut te ipsum, tum ut alios eò securiùs regere possis.

Motiones, quæ immediatè in intellectu & voluntate fiunt à DEO, & unde dignoscantur.

ITaque primò certum est dari quosdam internos motus tam intellectûs, quàm voluntatis ex speciali Dei gratis prævenientis motione, & hi vocantur illuminationes, illustrationes, inspirationes & motiones divinæ. V. Trident. sess. 6. per totum. Nec obstat, quòd vocabulis his abusi sint Hæretici, qui *illuminati* dicti sunt. Hæ autem motiones vel fiunt immediatè à Deo, vel per Angelos bonos, quos imitari conantur dæmones transfigurantes se in angelos lucis. Porrò Angelus sive bonus, sive malus possunt tantùm excitare voluntatem mediante intellectu, & appetitu sensitivo, & utrumque horum mediis phantasmatis, seu objectis sensibilibus vel imaginariis. Solus autem Deus, teste D. Thomâ, immediatè potest interiùs *influerè rationali menti, & illabi animæ* movendo intellectum & voluntatem. Porrò signum intel-

tellectum sic immediatè moveri à Deo est, si
oriatur apprehensio vel cognitio aliqua, qua
hic & nunc per imaginationem non potuit exci-
tari; cùm sit de objecto nobiliori, quàm in
sensum unquam eeciderit, vel fiat tam subitò,
cum tanta intelligentia veritatis, ut ex vi phan-
tasmatum comparari non potuerit. Ut si gen-
tili, v. g. qui nunquam de Deo cogitavit, sub-
itò, & sinè discursu se offerat cogitatio, esse
aliquod ens supremum, & hanc cogitationem
altè menti infixam sentiat. Simile est de fidei
simplici, vel etiam illiterato, cui subitò offer-
tur cognitio de Deo Trino & Uno cum tam di-
stineta repræsentatione veritatis, ut planè supe-
ret capacitatem ejus. Ejusmodi illustrationi-
bus à Deo immediatè submissis in specu Manre-
sana recreatus fuit S. P. N. Ignatius, ut postea
dicere solitus sit, si sacrae litteræ non extarent,
se tamen pro fide mori paratum esse ex iis solùm,
quæ sibi Manresæ patefecerat Dominus, quo
tempore homo litterarum planè rudis admira-
bilem illum composuit exercitiorum librum Se-
dis Apostolicæ judicio, & omnium utilitate
comprobatum. Similis immediata interna
motio etiam se prodit in judiciis practicis de di-
ligendo Deo, pœnitentia agenda, perfectione
sectanda, &c. nam aliquando tam subitò, &
tam vehementer ea proponuntur menti, ut ferè
apertè constet, ea immediatè provenire à Deo,
nec habere originem ab objectis sensibilibus, &
phantasmatibus, sed potiùs, si aliqua phanta-
sia apprehensio tam concitatur, eam à mentis

cogitatione excitatam esse. An jam ex parte voluntatis fiat motus immediatè à Deo, desumendum est ex modo, v. g. quando, licèt motio ista operetur circa objectum cognitum, vehementiùs tamen voluntatem rapit, quàm objectum ipsum possit, aut aliàs movere soleat, & si objectum proponatur ut prosequendum, voluntas sentiat impetu, ac velut necessitate quâdam se ad illud affici saltem per simplicem affectum, vel majori se suavitate ad id inclinari, quam sibi possit suâ industriâ comparare. Si autem objectum proponatur ut fugiendum, vehementiùs præter solitum terreatur, ut sæpè sentit inveteratus peccator aliquis, quem Deus ad saniora vult reducere, & quando similes affectus versantur circa superiora & spiritualia bona, & per se honesta, & hoc modo fiunt. Signum utique est ab ipso Spiritu S. voluntatem immediatè moveri, quia nulla creatura habet tantam efficaciam in humanam voluntatem, & tali modo Suarez l. c. n. 39. dicit intelligendam esse reg. 2. de discret. Spirit. S. P. Nostri, quòd talis motio detur nullâ præcedente causâ.

*Motiones Angeli boni & mali quomodo
dignoscenda.*

2do. **C**irca motiones intellectus & voluntatis, quæ fiunt ab Angelis sive bonis, sive malis mediis phantasmatis, seu objectis sensibilibus vel imaginariis. Notandum est primo ex reg. 1. de pleniore spirituum discretionem S. P. Nostri, quod Angeli boni & mali dent ex eo, quod habent, & quo abundant. Hinc Angelus bonus affert lætitiã, malus obruit pusillanimitate, tristitiã, torpore, &c. ex meditatione de duobus vexillis in lib. exercit. discerni quoque possunt, ut advertit P. Diertius, motus spiritus boni & mali. 2do, Suarez l. c. à n. 35. ad tria capita hoc in genere revocat regulas de discretionem spirituum, dicitque consideranda esse horum motuum materiam, finem, modum. Si *objectum* vel *materia* peccatum est, patet venire à dæmone: si honesta, inde non statim erui potest, venire à bono spiritu, quia bonum potest malè fieri, & ideò etiam à dæmone suggeri. Pariter si *finis*, ad quem tendit motio interior, malus est, patet motionem esse à dæmone; si autem honestus est, indicium quidem est spiritus boni moventis, sed non sufficiens, quia sub illa specie boni potest non intendi bonitas, & major bonitas ac perfectio impediri, imò majus inde malum oriri, sic v. g. sub specie boni intendere potest dæmon, ut in discretã mortificatione ineptus fias ad munus præ-

professionis tuæ, indiscreto zelo plura mala, quàm bona facias, & sic pertinaciter sensis tuis inhærens contra Superiorum aliorumque Virorum prudentum consilia, illusionibus variis eris obnoxius, & tandem dæmoni præda fies. Hinc utcumque finis honestus ac bonus sub initium esse videatur, ad quem tendit motio: Ulteriùs utendo simul consilio Viri prudentis (cùm quatuor oculi plus videant, quàm duo) bene examina, quò tandem vergat ista motio, nisi hoc fecisset S. P. N. dum studiis animum intendere volebat, ab iis impeditus per internas illustrationes, affectiones erga spiritualia, nec Societatem condidisset, nec tot proximos ad cælum duxisset. *3tio quoad modum observandum*, an placidè & suaviter fiat interior motio, & cum magna animi tranquillitate; an verò durè, quasi violenter, & cum aliqua animi perturbazione, & tunc juxta reg. Posteriores S. P. N. de discret. spirituum consideranda est conditio personæ, quæ movetur; nam si ea curam alioqui habeat procedendi in virtute, & suaviter moveatur, signum est eam à bono spiritu moveri; si autem asperè, à malo. Econtra, si persona est in peccatis, negligens in divino obsequio, resistens his illis inspirationibus, quibus Deus jam dudum cor amore inordinato vacuum petiit, à bono spiritu habebitur asperè (quia reprehensione indiget, donec obediens mereatur consolationem) à malo blandè & suaviter movebitur, quia uterque spiritus intendit vel mutare animam à dispositione sibi contraria, vel

promovere in sibi conformi. Mutatio autem ordinariè requirit commotionem vel asperitatem, continuatio vel promotio in dispositione, quæ, dum Angelus bonus vel malus internè mover, ei conformis est, utique homini sic moto obveniet suavior, & hinc certè dæmon peccatorem non turbabit in somno animæ, nec Religiosum negligentem in suo tempore & sensualitate; & si uterque non sentiat ampliùs inquietudines, internas reprehensiones asperas, aut remorsum conscientiæ ab Angelo bono excitatum. Pessimum signum est, & illud Scripturæ timendum: *Curavimus Babylonem, & non est sanata, venite, derelinquamus eam.* 4to, mulieres, & à natura melancholici, item criticio proprio plus æquò inhærentes, ob vivacitatem ac tenacitatem phantasiæ, iudicii que proprii amorem, præ cæteris, periculosus sæpè à malo genio agitantur motionibus. Hinc ad eas discernendas & talis persona, & ejus Confessarius ad *objectum. finem, modum* motionum, ut P. Suarez advertit, diligenter attendere debent; & si hæc tria bene quilibet observare velit, etiam eum non seducent homines sive in sæculo, sive in religiosa domo, qui ad hæc illa, aut has illas partialitates fovendas sub specie pietatis conantur eum inducere, & multò minùs quis credet mulierculis suas visiones, apparitiones, & quascunque demum phantasticas ideas narrantibus; meretur etiam attentè legi caput 54um lib. 3. Thomæ Kempensis in libro suo aureo de *imit. Christi*, inde enim apparebit [dum pu-
tas

tas te hoc illud justè prætere, injustè pati, necessarium esse, ut te defendas, famæ consulas, vires conserves] apparebit, inquam, an hæc illa interna motio ab instinctu divino aut bono genio, vel dæmone ac amore proprio proveniat.

*Scrupuli quid sint, unde proveniant, & qua
contra eos remedia.*

3tio. Circa scrupulos notanda sequentia ex reg. S. P. N. dignoscendis. 1. *Scrupulus* non est erroneum purè iudicium, cum v. g. quis putat, se crucem humi figuratam calcando peccasse; sed dum ex una parte venit suspicio nos peccasse, ab altera in mentem venit ex fundamento bono nos minimè peccasse relicta ambiguitate, & animi perturbatione. 2. Possunt scrupuli immitti à Deo, vel etiam à dæmone, vel etiam ad eos multum contribuere innata naturæ pusillanimitas, melancholia, proprii iudicii pertinacia, item vivaciora & tenaciora phantasmata, quæ unus habet præ alio. Signum, quod à Deo immittantur, est, si Confessario aut Superiori hæc illa agenda vel vitanda præcipienti libenter obedias, si ægrè velis, aut absolutè nolis eorum ductum sequi; signum est à tua defectuosa indole vel dæmone provenire, & hoc inde certius patet, si, ubi non deberes, sis anxius & scrupulosus, & in alia materia, ubi rigidior esse contra te deberes, sis æquò laxior. Cæterum sicut bonum

G 6 est

est, laborâsse aliquando variolis in ordine ad purificationem sanguinis; itâ sub initium v. g. conversionis bonum est ad purificationem animæ immitti à Deo scrupulos; quia, dum hi itâ animam innocenter torquent, inde major horror erga peccata re ipsâ talia exoritur, & in tali sensu verum est illud S. Gregorii: *Sanctarum mentium est, facere culpam, ubi culpa non est.* 2do, quando ejusmodi anxietatibus obrueris [sicut dum vehementi tentationi carnali vel aliâ pulsaris] debes bene reflectere ad monitum S. P. N. scilicet dæmonem agere, sicut impurum lenonem volentem seducere divitem filiam; nam, quemadmodum hic puellæ inculcat, ut de illicitis, ad quos eam conatur perducere, amoribus & sollicitationibus, nil aperiat patri; itâ dæmon vexans nil magis quærit, quam ut tuo proprio critirio nixus, vel etiam præ verecundia, diffidentia, nî miseras tuas non exponas candidè & confidenter tuo spiritali Patri, & sic durantibus in anima tumultibus tandem reapse in peccata incidas. Novi unum ex nostris, qui in Novitiatu diris torquebatur suspicionibus ac phantasiis, quòd omnes alii cum ipso Superiore peccatis carnalibus essent impliciti; vexabatur itâ per octiduum phantasiis istis, ut alius ex exterioribus turbas internas colligens suaderet, ut, quidquid internè torqueret, sincerè Superiori exponeret. Fecit id post longam luctam, & cum tremore totius corporis non aliter intravit cubiculum Rectoris, quàm si ad patibulum duceretur, & diu, licèt interro-

tus, quid vellet, hæsit mutus. Tandem noxiâ superatâ verecundiâ, omnibûsque internis detectis latebris solatio plenissimus abiit, nec deinceps unquam tetrâ ejusmodi nubibus animus ejus involutus fuit. 310, sicut dæmon conscientiam teneram ac delicatam conatur facere delicatiorē, & magis magisque augere vim apprehensivam, ut judicetur vel timeatur peccatum v. g. consensu interno commissum esse, quod reverâ commissum non est, ut sic homo in extremum redactus anxietatis gradum à profectu in virtute aut perfectione impediatur, nec generosas resolutiones ad aliquid ex DEI amore fortiter agendum aut patiendum capessere possit, aut tandem etiam in deteriora labatur. Itâ astutus nebulo crassam & laxam conscientiam conatur efficere laxiorem, ut, v. g. qui prius non ad eò horrebat venialia, expòst parùm curet se lapsum esse in mortale. Et hinc S. P. N. reg. 5. bene monet, ut semper ad oppositam dæmonis suggesti partem tendamus, faciendo scilicet conscientiam strictiorem, si dæmon eam intendat facere laxiorem, & vice versâ, ut vitæ extremæ utriusque partis periculis anima in medio quodam & securo statu jugiter permaneat. 410, Quod si jam oggeratur tibi, ne hoc vel illud opus bonum, quod tibi proposuisti, facias, v. g. ob vanam inde eventuram gloriam, vel malum aliud. Eleva mentem in Deum, recollige te & examina, an factum ejusmodi ad Dei gloriam vergat, nec contrarium sit Superiorum voluntati aut professioni

tuæ, nec ab Ecclesiæ usu vel Majorum sensu deflectat. Id iuueniens statim, quod proposuisti, aggredere, & obstrepenti dic dæmonicum S. Bernardo: *Propter te non incepti, propter te non desinam.* 5to, Suarez l. supra citato c. 7. num. 3. obiervat, S. P. Nostrum in suis regulis agere tantum de scrupulis circa præsentia, non autem circa præterita, v. g. dum angitur quis sine sufficiente fundamento, an peccata priora legitimâ confessione expiata sint, an huic illi turpi cogitationi consenserit! tum quia ex regulis suis de discret. spirituum & scrupulis satis advetti potest, num anxietates istæ à dæmone mediante phantasiâ excitatæ sint, & quòd consequenter eis resistendum sit; tum quia dæmoni satis occurri hoc in genere potest, si serventur ea, quæ de examine conscientiæ confessione generali S. P. N. alibi tradidit. Juxta Gersonem teste Suar. pro scrupulosis hac in materia duo præterea observanda sunt. 1. Oblivioni dandum est tempus præteritum, & in genere tantum petenda à Deo venia peccatorum per generalem contritionem, non autem anxie examinandum, an consensus his illis turpibus cogitationibus præstitus; quod eiusmodi hominibus eò minus conducit, quòd magis se, reflectendo ad species peccatorum in individuo, novis exponunt tentationibus, & caput inutiliter fatigant; quia reapse unâ reflexione excipiente alteram spiritus vitales enervantur, & jacitur semen novarum v. g. in materia lubrica tentationum. Naturale enim est, quòd species objecti

for-

fortius & vivacius phantasiae impressi identidem recurrant, & sic loco, quod abigere omnimodo dæmonem deberes, juvas eum ad te debellandum. Adhæc, si quoties tu times, etiam toties reapse pravis plenè liberè consensisses cogitationibus aut desideriis; jam dudum quoque occasione datâ externum peccatum perpetrasses.

Alterum ex Gersone remedium est, quodd, quando tempus præteritum sollicitat, metusque supervenit, non fuerit facta sufficiens confessio, occurrendum sit, revocando in memoriam voluntatem, quam quis habuit hoc illo tempore ad confessionem generalem se præparans integrè ac perfectè omnia confitendi, & quod tunc fecerit, quidquid potuit, imò ex consilio Confessarii statuerit præteritorum non amplius recordari, ut Deo servire melius in quiete animæ suæ posset. Hoc in proposito perseverandum, & sic malè fundatus metus & anxietas dissipabitur. Demum *6to*, hoc universale sit principium timentibus & anxiiis, neritè confessi sint, aut confiteantur, aut dignè communicent, Sacramenta hæc à D. N. J. C. ex amore infinito erga homines instituta esse, ut nos in sua gratia confortent contra omnia dæmonum molimina, & nos in hac miseriarum valle solentur ac animent, & non, ut nos variis perplexitatibus, angustiis torqueant, adedque satis vides non provenire à bono genio misérias istas, sed à malo, qui, si plus non possit, saltem quoad hoc ex diabolica erga ho-

mines

mines rabie & livido quodcumque iis bonum
invidendi genio habet intentum suum, quod
tam uberibus gratiæ divinæ pascuis anima tua
non saginetur & impinguescat, aut introducta
in cellam vinariam à Sponso suo divinarum con-
solationum musto inebrietur. Jam ad has ve-
niendo, sciendum est ex reg. 3. S. P. N. de mo-
tibus animi discernendis, ut magis in ascetica
doctrina proficias.

De consolatione, desolatione.

410. **Q**UOD spiritualis consolatio (vide Di-
rect. in exercit. c. 27. §. 3.) non sit
habitus, sed velut spiritualis passio data super-
naturaliter, & ejusmodi passiones vanæ esse
possunt, ut quies quædam interior ac satisfac-
tio, gaudium spirituale, clarior cognitio re-
rum divinarum, infusæ subitò consolationis la-
chrymæ, vivida mentis in Deum ac cœlestia
elevatio, spes in Deo fixa, singularis gustus ve-
ritatum & rerum æternarum ac cœlestium, ca-
lor sancti amoris, v. g. in Communionem, ce-
lebrationem Missæ, mira complacentia in voca-
tione, officio, ejusque functionibus, stimuli
interni ad fortiter agendum ac patiendum pro
Dei gloria, ad invitandam humilitatem & man-
suetudinem D. N. J. C. ad agendas Deo gratias
cum magno interno solatio; quod velut pri-
marius ejus Minister in primario opere, & divi-
norum omnium dignissimo salute scilicet proxi-
mi pretioso ejus sanguine redempti cum juven-
eius-

ejusque data tibi hunc in finem gratiæ promodulo tuo coopereris, quòd commilitones egregios hoc in genere habeas, &c.

Atque ex his patet 1. quòd multi sæpè habeant internas à Deo consolationes, licèt non putent se habere; quia non accipiunt ut pueri aut incipientes saccharum, sed solidum panem, qui inadvertenter magis nutrit & corroborat, 2. Quid sit *desolatio* scilicet carentia ejusmodi internarum motionum. 3. Quòd *devotio*, prout ab *ariditate* distincta, sit gustus singularis in oratione, usu Sacramentorum, aliisque spiritualibus exercitiis, & *ariditas* gustus istius carentia interim sicut & suaviter equitat teste Kempensi, quem gratia divinæ consolationis, & saporis cujusdam in spiritualibus gustus portat. Ità certum est, quòd, si nihilominus in media desolatione ac ariditate iis constanter insistas, nec vel minimum negligas aut decurtes, plus habiturus sis meriti, quàm si hæc per internas unctiones omninò suavia ac amabilia tibi reddantur. Præterea reflectendum est, quod ejusmodi desolationes, ariditates, & multò magis evagationes animi sæpè orientur ex culpa tua, v. g. negligenti custodiâ sensuum, affectu nimium sensuali, & erga creaturas inordinato, nimiam erga hæc illa sollicitudine ac studio, aut etiam oriositate, animi levitate, ex defectu debite præparationis, exercitiorum spiritualium, præ fastidio, omissione aut decurtatione; sicut in temporalibus, ità & spiritualibus tritum illud ordinariè loquendo valet adagium: *Unusquis-*

quis-

quisque sua fortuna faber est. Porro experientia constat mediocriter erga spiritualia affectos non esse constantes in fervore, mox gaudent de consolatione aliqua interna, mox queruntur de desolatione & ariditate. Et tunc, si Patrem agis spiritualem, officii tui partes exigere scias, ut malè aut tepidè erga spiritualia affecti per te gravioribus adductis motivis stimulentur, bene affecti merentur à te solatium & instructionem, dum ariditatibus ac desolationibus infestantur aut obruuntur.

PUNCTUM OCTAVUM & NONUM

De fructu ex Communione, Confessione, Examine, aliisque, & progressu post ultimam rationem conscientia datam.

1mo. **F**ructus generalis ex his omnibus est
 1. *ex parte intellectus* illustratio clara docens, quomodo quis se ad Deum & actiones suas, ad ipsum ejusque gloriam ut finem referre debeat, resque divinas aestimare condignè. 2. *Ex parte voluntatis* fervor finem consequendi, & media adhibendi. 3. Quoad rem ipsam felicior, suavior & efficacior executio bonorum propositorum ob hominem inferiorem magis domitum.

2do, Fructus specialis ex Communione est refectio spiritualis, renovatio animæ, robur mentis contra passiones & tentationes, unio intima cum DEO, incendium divini amoris, fervor

fervor spiritus ad agendum & patiendum fortiter.

3to, Ex confessione specialis fructus est quies animæ, ardor ulciscendi & compensandi injuriam per peccata Deo factam.

4to, Ex generali examine specialis fructus est cognitio sui, & affectuum suorum, redintegratio amicitiae cum Deo, perfecta sui emendatio.

5to, Ex particulari examine specialis fructus est extirpatio alicujus vitii in particulari, vel virtutis certæ implantatio.

6to, Ex oratione mentali vocali, lectione spirituali, exhortatione, concionibus fructus specialis consistit in majori lumine practico, propositis excellentioribus in praxin redactis, & executionis hujus facilitate, promptiorique hujus illius virtutis exercitatione.

7^{imo}, An post ultimam rationem conscientiae profeceris, facile deprehendes *primo*, si alata in præcedentibus immediatè sex punctis ruminas. *2do*, Si passionem tibi prædominantem magis magisque subegeris; quod colliges optimè ex reflexione super confessiones medio aut integro anno à te factas, an scilicet plus vel minus te accusare in sacro tribunali debueris super hæc illa, ad quæ passio prædominans te induxit. *3to*, Juxta illud non proficere est deficere, si te non defecisse advertas, profecisse te jure sperare potes. Cæterum sicut incipientes & proficientes facile colligere possunt, an ab ultima ratione conscientiae profecerint, ita

negligentes id non facile dignoscunt, & diligentes sæpè judicant se deficere, quod ariditates desolationes habeant, hâc illâ passione, ad veritate commoti efferbuerint, in actus impatientiæ proruperint, plus æquo contristati sint, quæ tamen non sunt semper signa defectus, sed Deus talia permittit subinde ad majorem eorum humiliationem, & ut nesciat sinistra, quid faciat dextera, adeoque ob profectum in virtute nec fiant elati, nec sibi præfidentes.

820, Animum ad perfectionem consequendam quod attinet; hic in tres classes dividi potest juxta instructionem S. P. N. *Prima* est eorum, qui finem sibi quidem proponunt, sed non verè ac efficaciter, quia media & adminicula non adhibent. *2da* eorum, qui media, sed cum delectu & affectu, non tam quia media, sed quia placent, adhibent. *3tia* eorum, qui media, cum indifferentia circa ea, studiosè quærunt, & fortiter amplectuntur.

PUNCTUM UNDECIMUM.

De mortificationibus, preparatione ad injurias, &c.

1100. **F**inis societatis in rebus omnibus est major Dei gloria, salus ac perfectio propria & proximorum, hæc non obtinetur sine mortificatione, & hæc triplex est. *Prima* *Mortificatio* est circa bona externa mediante voto & virtute paupertatis, & ista mortificatio

sumit

sumit vires; si revera effectus paupertatis experire, tibi hæc illa superflua, sensualia, corpori commoda subtrahas, nil inordinatè sordidè, nullum temporale emolumentum quæras, sed unicè tuam ac proximi perfectionem. *1da Mortificatio* est circa voluptates & bona corporis mediante voto & virtute castitatis, quæ promovetur per rigorosam quinque sensuum custodiam, temperantiam, corporis castigationem, & ejus in servitutem reductionem, hinc illa saltem pœnitentiæ opera non intermittenda, quibus in novitiatu assuefactus es. *3tia Mortificatio* est circa judicium & voluntatem propriam mediante voto & virtute obedientiæ, & augetur per frequentia exercitia captivationis intellectûs in hac illa materia, & promptitudinis in voluntate, & sic per hæc tria media accipis nomen & omen, quod sis mortificationi tuæ ipsius deditus, quæ ad spiritûs profectum contribuit, vel maximè autem solida est mortificatio, si in quocunque demum genere minima Dei gloria cuivis bono nostro præponatur.

2do. Quomodo in specie præparatus sis ad injurias, & ad alia, quæ ad crucem Christi, & cum Christo ferendam pertinent, qualèque eorum habeas desiderium, an verum ac fervens, an fucatum, speculativum, tepidum: id indè desumes facilè, si te recolligas & examines, quomodo re ipsâ venientem cruculam suscipias, an ea v. g. in reprehensione, humiliati-
one, contemptu, pœna aliqua à superiore im-
posita,

posita,

posita, mutatione loci officii tibi grati, famâ
læsâ, morbo aut incommoditate corporis cum
magna impatientia, nec sine murmure aut que-
relis à te toleretur, si hic deficiis, quomodo
ferrum patieris & ignes?

PUNCTUM DUODECIMUM.

De Sociis.

Complectitur tria, 1. An in iis quid scan-
dalosi minùs ædificativi &c. adverteris. 2.
Quomodo ex eorum conversatione proficias.
3. An uni plus familiaris sis, quàm alteri, ita-
que notanda sequentia.

1mò. Non prohibetur, sed suppositis sup-
ponendis actus virtutis est, aut reprehendi sal-
tem non potest, quod unum præ alto ames,
æstimes, confidentiùs cum uno quàm altero
agas ex motivo supernaturali aut prudente, sive
ad tuum, sive ad ipsius, sive ad utriusque bo-
num citra ullum tertii præjudicium. Familia-
ritas vitiosa & emendanda est illa, quæ tendit
in violationem regularum, neglectum spiri-
tualium, confabulationes, conspirationes
hæc & illa sibi mutuò procuranda, horum illo-
rum amotionem, mortificationem, &c. &
oritur vel ex affectu ad carnem & sanguinem
vel nationali, vel sensuali aut sympathico qua-
rente, quæ sua sunt, & non quæ JESU Chri-
sti. De his omnibus egi in libello hoc §. 7. &
alibi.

2do. Si vis scire, quomodo ex sociorum conversatione proficias in Domino, vide; an ex eorum consuetudine & colloquiis juvari te sentias in devotione, Dei amore & proximi, promptitudine divini obsequii, æstimatione vocationis, zelo animarum, observantia regularum, exercitio virtutum.

3tio. Denunciationem defectuum & errorum confratrum tuorum quod attinet. In delicata hæc materia observanda sunt sequentia:

1. Paterna denuntiatio computatur inter puncta substantialia instituti Societatis, & quia juxta reg. summ. 9. denuntiatio hæc juxta regulam Societatis non spectat unicè pro fine emendationem, sed etiam majorem in spiritu profectum, submissionem ac humilitatem, & tali denuntiatione quilibet contentus esse debet, & quoad hoc ingressus Societatem juxta c. 4. ex §. 8. se contentum esse declarat nullâ aliâ conditione postulatâ: hinc necessaria non est prævia monitio secreta [quod vel maximè tenet, quando peccatum vergit in damnum tertii vel communitatis] & cum volenti & consentienti non fiat injuria, talis denuntiatio imprimis non est contra justitiam, dein nec contra caritatem servatis servandis; sed potiùs pro caritate, quia majus bonum confratris per hoc efficaciori modo procurandum intenditur, quàm per monitionem secretam, & hinc non tantùm à denuntiante abesse debet rancor, aversio, exaggeratio ommissis circumstantiis, quæ rem mitigare, aut in meliorem trahere partem possent, item

pro-

proclivitas animi ad statim denuntiandum, quod ex suspitione incerto rumore habetur, sed re ad fundum examinata, & hoc illo comperto manifestatio fieri debet debito cum amore, & debita cum intentione procurandi præcisè majorem alterius profectum, vel bonum commune. V. Suar. de his & seqq. tom. 4. de Relig. tr. 10. l. 10. c. 7. per totum. Cong. 7. Can. 20. severè puniri jubet eos, qui temerè & ex inanis suspitionibus, vel ex alia quapiam minùs probata causa deferunt quid ad Superiores, 2do. Sicut autem constitutiones non imponunt obligationem denuntiandi, sed tantùm etiam non interrogante Superiore, licitum esse declarant: *Ut quodcumque delictum alterius, sive leve sive grave, manifestetur Superiori, ut Patri, Cong. 6. à Dec. 32. ad 34. ità eadem congregatio Can. 10. n. 6. statuit. In delictis, qua videntur in detrimentum boni communis, aut damnum imminens tertia persona [qualia sunt infestiva aliorum, & nociva bono religionis] non solum posse, sed etiam teneri quemque ea manifestare Superiori ut Patri, ut provideat secretis, & prudenter tam bono subditi quàm religionis, 3tio. Ut benè notat Suar. l. c. n. 3. etiam peccati, quod justè timetur committendum, delatio venit nomine denuntiationis, hinc Reg. 20. commun. dicitur: Qui gravem tentationem alicujus noverit, Superiorem admoneat, ut ei ipse pro paterna in suos cura ac providentia convenienti remedio possit occurrere. 4to. Cong. 7tima Dec. 12. vult in denuntiationibus teneri modum*

modum, ut nemo ad Superiores mediatos dicta factaque aliorum deferat, nisi prius Superiores immediatos juxta benè ordinatæ caritatis & prudentiæ leges per se aliosque monuerit, addatque; monuisse se Superiorem, nec emendationem esse secutam, & quod, si graves admodum causæ hunc ordinem invertendum suaderent, deferens has transgressi ordinis causas mediato Superiori exponere debeat, quæ reverà si justæ non sint, ex eo etiam capite [cum resignatio juris ad famam fiat secundum constitutiones] peccatur non tantum contra caritatem, sed & justitiam, quia si reverà Superior immediatus tantum potuisset hoc illud delictum occultum grave solus corrigere & emendare; non debebat tribus quatuor innotescere, quod non potest non fieri re ad Superiorem mediatum delatâ; si is per se solum id examinare aut emendare non possit, sed aliis id debeat committere. *scò.* Hæc verba generalia regulæ posse Superiori denuntiari omnia per quemvis extra Confessionem nota à Cong. 6. Can. 10. §. 2. ita modificantur, ut non possit quis uti notiâ in ordine ad denuntiandum, quæ sibi secreto & consilii petendi causa, ut alter dirigatur vel juvetur, communicata fuit. Benè autem notat Suarez hæc verba *secreto & consilii petendi causa* debere sumi copulativè, ita ut denuntiatio liceat *sub secreto amicitia causâ* tantum communicata; & irrita sit *quacunque promissio etiam jurata* de non revelando Superiori, cum id sit contra bonos mores, *primarium regulæ finem*

H bonum

bonum privatam vel publicum spectantis, quod si autem *consilii & directionis gratiâ* simul revelatio facta est, debet teneri secretum, ne avertantur homines à quaerendo animæ bono remedio, si talis usus concederetur, quando autem ob aliquas peculiare ac graves rationes dubitat quis, num debeat rem eo modo secreto acceptam manifestare, juxta C. 15. Ord. gen. n. 4. *consulat diligenter Doctores, ut in re tanti momenti prudenter, eâquo, quâ decet, cautione procedere possit.* Suar. dicit ad hoc requiri, ut ad evitandum maximum commune malum id sit necessarium. P. Claud. rescripsit Anno 1589. *in hac materia non omnia, quæ licent, expedire, & quod omnino hoc in Societate oporteat sciri, servari fidem secreti directionis gratiâ communicari, ut eo libentius subditi res suas communicent.* Ut aut sit, timens, ne is, cui consilii causa se aperit, conscientiam sibi faciat practicam; quod id liceat Superiori suo manifestare, potest lapsus suum ei ad se absolvendum potestatem habenti in Confessione Sacramentali exponere, in quo tamen casu debet instructionem acceptam non tantum bono animo acceptare, sed etiam ulterius exequi, quod à Confessario judicatur esse necessarium. Cæterum Cong. 12. Dec. 15. interrogata, quo secreti vinculo teneretur Superior ad ea, quæ subditus ei extra Confessionem in ratione conscientie manifestavit. Respondit, quod id nulli omnino nec Generali, nec Provinciali revelare possit, nisi eo qui in ratione conscientie ea aperuit, expressis

consentiente. 610. Ad casum quid agendum, si externus mihi defectum fratris vel collegæ sub secreto dixit, respondit P. Claud. Anno 1589. videri, *utendum esse distinctione, nam si res illa aliquid continet, quod spectat ad bonam Societatis gubernationem, non debet promitti secretum, aut etiam si promittatur, non videtur obligare, potiusque suaviter inducendus ille est, ut patiatur Superiori aperiri propter Dei obsequium.* Et si res talis sit, quæ partim externum, partim Societatis subditum concernit, eo quod ille in re ista operam aliquam positurus sit. *Cum id facere non possit sine Superioris licentia, adeoque ad ejus notitiam pervenire debeat; id ipsum externis nuntiandum est, ne se deceptos existiment.* 710. Qui verum zelum & caritatem ordinatam habet; potius attendet ad suos quàm alienos defectus; lividus videbit festucam in oculo fratris sui, & trabem in suo non animadvertet, honestus animus cum dolore ea exponit, quæ ob bonum, sive commune sive privati revelare Superiori debet, & cum paternè denuntiat, non quærit pœnam aut malum confratris, sed ejus præcisè bonum; ex modo denuntiantis sagax Superior denuntiantis animum facillè colliget, maximè, si absque eo indolem ejus perspectam habeat. Quomodo in denuntiatione judiciali procedendum V. Cong. 7. D. 49. Hæc de peccato occulto fieri non potest exceptâ hæresi & prodicione patriæ secundùm jura. Decent tamen hæc peccata occulta exterius esse probabilia, vel saltem non improbabili-

babilia. Porro an & quomodo, dum denun-
tias paternè; confugiengum tibi sit ad Supe-
riorem mediatum, si justæ tibi causæ occur-
rant contra Superiorem immediatum, Con-
sule sub nomine Titii & Caji virum prudentem
& doctum.

PUNCTUM IRTIUM.

*De aversione erga Confratrem, Superiores, affe-
ctūque erga illos.*

Aversio animi oritur primò ex offensione.
2dò. Ex naturali antiphatia. 3tio. Ex na-
tionali spiritu. 4to. Ex invidia. 5to. Ex su-
perbia ob excellentiam alterius, quâ tu cares.
Primus ejus gradus est, cum tantum hæret in
animo sine adjuncta malevolentia, vindicta,
aut mali alicujus imprecatione. 2dus est, cum
hæret in animo adjuncta malevolentia vindicta,
optatione mali, & hic gradus periculosus ac
lethalis est, si consensus accedat. 3tius, Cum
signa externa accedunt; ut negare consueta sa-
lutationis signa, declinare colloquia & con-
versationem, recusare officium caritatis reli-
giosæ, deferre non ex bona intentione, detra-
detrahere &c. talis aversio signum est hominis
parum mortificati; & si gravis sit, est ape-
rienda. Examinandum simul, quæ ejus cau-
sæ, progressus, effectus, leves aversionis motus
contemnendi sunt; si tamen frequentes & mo-
lesti sint; consultius aperiuntur.

Si offensum à Superiore immediato te esse putas sine data eidem causa : licet ideo aversionem necdum sentias, sæpè tamen id aperire expedit sive eidem sive mediato Superiori, ne in futurum noceat ; & ut animorum unio eò securius retineatur. Poterit enim tibi ostendi causa, cur hoc vel illud à Superiore factum sit, quâ detectâ nubes in animo tuo dissipabuntur, vel poteris mitti aliò, vel ipse Superior hoc illud emendare, & sic dissidii, diffidentiae, aversionis fons obstruetur. Porrò ratione quaestionis, quomodo affectus sis erga Superiores, examina ; an in te sit affectus amoris ordinari, sinceri filialis cum adjuncta confidentia erga Superiores, an timoris, diffidentiae : qui faciat fugere praesentiam, alloquium Superioris, item, tristem pusillanimum, tali affectui se facile immiscere potest Dæmon ulteriora inde mala animæ tuæ obventura sperans, hinc omninò eliminandus est.

PUNCTUM IATUM.

CONTINET duo puncta ; 1mo. An tentationes passus sis, quas alii intellexerint. 2do. Praesertim circa vocationem. Primum ideò aperiendum ; ut colligere possit Superior, quid ei circa te, & alios tentationis tuæ conscios, agendum sit ; ut bono tuo aliorum & communi consulatur. Circa secundum expedit ordinariè loquendo ; ut tentatio contra vocationem non aliis, sed Superiori soli reveletur :

H 3

dico

dico ordinariè, aliud enim esset; si verè grave ac prudens motivum haberes eam viro alteri spirituali ac prudenti ex Collegis aperiendi. Circa ejusmodi tentationem ponderari merentur, quæ in libello hoc §. 10. Tit. *in tentatione contra vocationem* attuli; præter hæcenus exposita; ut eò magis in notitia & æstimatione instituti; simul ac desiderio perfectionem ei conformem assequendi crescas; juvat reflectere ad sequentia.

Primò, Quia teste S. Bonav. L. de sex alis c. 7. ad substantiam pertinet officii pastoralis, ut Prælatus conscientias ac indolem suorum subditorum cognoscat; & vel maximè eo indigent ob tot officia ac ministeria Superiores Societatis tum ob bonum commune, tum ob privatum cujuslibet [ne officium aut locum assignent; quæ consideratis considerandis huic vel illi non expediunt, adeoque ex notitia ista totius gubernationis felicitas dependet] hinc, quæ de ratione conscientia & denuntiatione paterna Societas statuit, jure substantialibus societatis adnumerantur, & tantum abest, ne ingenuus quisque suam & confratrum suorum salutem ac perfectionem unâ cum bono communi exoptans, erga hæc justum quendam horrorem concipere possit, ut potius sibi mirè in vocatione ad tale institutum complacere debeat, quod præter tot ad solidam perfectionem adminicula, & ordinat rationem conscientia, ut vi illius riè dirigatur eam dans, & denuntiationem paternam; ut si quis ex noxia

verè

verecundia amoréque proprio excecante prior-
rem directionem respuat; vi alterius ad semi-
tam rectam reducatur. Objectiones, quæ con-
tra formari posse videntur, accuratè diluit Suar.
l. c. L. 10. C. 6. ubi simul ostendit, in aliis
id quoque observatum esse ordinibus reli-
giosis.

2dò. Liberum tibi est dare rationem con-
scientiæ vel sub sigillo Sacramentali, vel sub
secreto naturali, sub priori dari non potest;
nisi quis verè confiteatur Sacramentaliter, & in
ordine ad id se aperiat. V. Suar. l. c. n. 7. Cæ-
terùm differt ratio conscientiæ in genere à Con-
fessione Sacramentali, & quod materiam, &
quoad finem intrinsecum, nam Confessionis
materia sunt tantùm peccata, conscientia au-
tem ratio non tantùm datur de peccatis, sed
etiam tentationibus, inclinationibus, imò &
de bonis operibus, mortificationibus, ut mo-
dus ac discretio in his servetur, & licet hæc ul-
tima, dum in Confessione das rationem con-
scientiæ, respectu Confessionis non formaliter,
sed concomitanter tantùm se habeant; sine pœ-
nitentis tamen consensu nil ex iis revelari po-
test. Qui, si necessarius sit, is à dante ratio-
nem conscientiæ negari non debet, vel ea ipse
extra Confessionem Superiori aperire debet.
Finis intrinsecus (V. Suar. l. c. N. G.) ac per se
Confessionis est *remissio & emendatio peccato-
rum*. Alius enim finis quicumque bonus, quem
potest habere confitens, est accidentarius, ra-
tio autem conscientia *ex fine intrinseco ac per se*
H 4 ordi-

ordinatur præcipuè ad directionem vitæ in futurum, & in tantum requirit manifestationem præteritorum non tantum malorum, sed etiam bonorum operum: in quantum ad providentiam futurorum necessaria est præteritorum notitia, quæ non ordinatur tantum ad vitandum malum; sed ad proficiendum etiam in bono non solum necessario, sed etiam meliori.

3^{tiò}. Superior ratione conscientia sibi extra Confessionem data *primò* pro sua persona potest uti quoad gubernationem internam corrigendo, monendo, & (citra ullam infamiam, vel malam, quæ contra subditum generari posset) suspicionem, occasiones has illas præcludendo. 2^{dò}. Si ad salutem subditi v. g. ad evitandam occasionem proximam peccati gravis conducatur, debet Superior scientiâ suâ uti, in ordine ad hoc: quod in sua est potestate, v. g. mutando, avocando in tali occasione proxima constitutum. Licet inde gravis contra eum suspicio aut sinistra opinio apud alios oriretur; imò infamia ejus contemnenda esset, si tanta esset spiritualis necessitas, salus enim animarum omnibus aliis præferenda est, & ipse subditus hoc velle tenetur, 3^{tiò}. Sic etiam potest Superior hanc notitiâ uti ad convenienter gubernandum subditum in ordine ad bonum commune totius religionis, tum quia naturale secretum non obligat cum dispendio boni communis; tum quia ex ipsa nostra regula constat; ad hunc etiam finem hoc medium ordinari, unde inter-

venit

venit tacitum pactum, & consensus ipsius subditi; quando Societatem ingreditur, tum denique quia inde nulla intervenit infamia; si ob causas sibi ex data ratione conscientiae notas subdito officium aut locum minus gratum assignet, ita exigente & bono privato & communi, & omnino laudabile est; ut si subditus rationem conscientiae det in Confessione Sacramentali, det tamen v. g. Provinciali veniam notitiam sibi communicatam utendi ad exteriorem suam gubernationem saltem in tantum; ut eò magis à periculis peccandi eum amovere possit, qui de cætero, quantum potest, uti hanc licentiam debet cum debita circumspectione, observatione secreti, famæ & consolationis subditi.

4to. Juxta Reg. & Constit. 1. in ipso statim ingressu omnes se aperiunt Superiori. 2. Deinceps in decursu vitæ per designata tempora ultimis votis nondum obstricti 6to quoque mense, Professi & Coadjutores singulis annis, denique omnes toties, quoties Superiori videbitur. V. p. 3. 4. & 6. Constit. & parte nona c. 3. dicitur; ut Generalis, quoad ejus fieri poterit, conscientias suorum noscat; ac præcipuè Provincialium aliorumque, quibus munera majoris momenti committit.

5to. Cum in Ex. c. 4. §. 36. præscribatur, ut omnes conscientiae suæ rationem integram Superiori reddant ab ultima data, *re nullâ, quâ NB. Dominum universorum offenderint, celatâ.* Sine dubio id non faciens sine justa causa regulæ

non satisfacit. Quod autem Instruct. 1. de exigenda ratione conscientiae in 6ta Cong. recognita dicatur cap. 2. à ratione conscientiae reddenda Superiori, *semovenda esse ea, quae proprie ad Confessionem pertinent.* Hoc non repugnat ablati hic ex Exam. cum enim S. P. N. in Exam. liberum reliquerit conscientiae rationem intra seu extra Confessionem reddere; instructio modò citata Superiores instruit; ne ipsi cogant subditos extra Confessionem aperire, sed eorum permittant arbitrio, ut altero ex praescriptis modis utantur.

Sicut varii, qui haecenus allata de danda ratione conscientiae, & punctis in ea contentis legunt: fateri fortè debebunt; se hæc singillatim omnia non ità penetrasse, ità omnes, ut spero, ex iis animabuntur ad satisfaciendum in danda ratione conscientiae S. P. Nostri mentium cum omni *humilitate, sinceritate, caritate,* quæ tria pariter S. P. N. inculcat. Interim tu frater in Christo carissime æqui bonique consule, quæ & in methodo opera quotidiana ritè peragendi, & in animadversionibus ad ea tredecim studiosè conquisivi. D. N. J. C. Dux cohortis Ignatianæ det copiosam gratiam tibi, teque continuò stimulet ad perfectionem tam sublimi vocationi congruam assequendam, & tu contra hos stimulos noli recalcitrare, ut impleas ea, quæ in ità dicto *Societatis Breviario* sive *Summario* continentur, quod olim constitutionibus nostris velut præfationis loco præfixum legebatur, postea autem sublatum est.

nequid ibidem haberetur, quod ipse S. P. N. non edidisset, prout notatur p. 2. hist. Societ. l. 2. n. 51. refertur autem ibidem his emphaticis verbis.

Homines mundo crucifixos, & quibus mundus ipse crucifixus sit, vita nostra ratio nos esse postulat. Homines, inquam, novos, quæ suis se affectibus exuerint, ut Christum induerent, sibi martiros, ut justitia viverent. Qui, ut D. Paulus ait, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis se DEI ministros exhibeant per arma justitiæ à dextris, & à sinistris per gloriam & ignobilitatem, infamiam & bonam famam, per prospera denique & adversa magnis itineribus ad cœlestem patriam & ipsi contendant, & alios etiam, quâcumque possunt, ope studioque compellant, maximam DEI gloriam semper intuentes. Hac summa, hic scopus est nostrarum Constitutionum. Usque huc Histor. Societatis l. c.

Facul-